

NR. 37 FORÅR 2008



K
I
N
A
B
L
A
D
E
T



KINABLADET

udgives af Dansk-Kinesisk Forening og udkommer fire gange om året (marts, juni, september og december). Foreningens medlemmer får bladet tilsendt gratis. Et årsabonnement på bladet uden medlemskab koster 200 kr.

Kinabladet er medlem af
Foreningen af Danske Kulturtidsskrifter.

Dansk-Kinesisk Forening er af Københavns kommune godkendt som en folkeoplysende forening.

Redaktion:

Flemming Poulsen (ansvarshavende)
Fresiavej 3, 3450 Allerød. Tlf. 4817 4409
E-mail: redaktionen@dansk-kinesisk.dk
Mads Holst Jensen, Anette Kruse, Hanna Liv Le-
anderdal, Jette Mechlenburg, Signe Overgaard,
Claus Seiden, Henrik Strube, Flemming Ytzen.
Layout: Torsten Valeur
Kalligrafi: Lan Wang Valeur

DANSK-KINESISK FORENING

blev stiftet 25. januar 1999. Dens formål er at være samlingssted for alle med interesse for Kina samt at formidle oplysning om Kina.

Vedtægter, indmeldelse og abonnements-
tegnning ved henvendelse til sekretæren.

Hjemmeside: www.dansk-kinesisk.dk

Formand: Jette Mechlenburg
Kolding Landevej 43, 7000 Fredericia
Tlf. 7594 0495
e-mail: formand@dansk-kinesisk.dk

Sekretær og kasserer: Lene Løgstrup
Engelholmvej 15, 2700 Brønshøj
Tlf. 6114 3340.
E-mail: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk

BG Bank 1551 1683 0593

Bogsalg og leje af skolekasser:
Gudrun Lindhard, Istedgade 27, 1.tv.,
1650 København V. Tlf. 3325 6262
E-mail: guan@kabelmail.dk

Mødegruppe

Kjeld A.Larsen og Helle Willum Jensen
E-mail: mødegruppe@dansk-kinesisk.dk

Medlemskontingent:

Enkelmedlemmer 230 kr
Parmedlemmer 290 kr.
Pensionister og studerende 140 kr.
Pensionistpar 195 kr.
Kollektivt medlemskab 345 kr.

ISSN 1600-1273

Tryk: Birkerød Bogtryk

KINABLADET NR. 37

Dat hop nzat hni	3
Digt af Jimu Langge oversat af Signe Overgaard Ptaszynski	
Beijing kæmper for at holde vejret	4
Gert Holmgaard Nielsen om luftforurening og OL	
Kinaveteran: Vibeke Børdal	6
Interviewet af Anette Kruse om 40 års kinesisk forskning	
En flydende verden	10
Karen Louise Erichsen om filminstruktør Jia Zhangke og hans prisbelønnede film <i>Stille Liv</i>	
Tibetanske nomadebørn i private skoler	12
Ellen Bangsbos rapport om en skole i 4300 meters højde	
„Et makværk af en artikel“	17
Kritik af artikel i Kinabladet mod boykot af OL 2008 i Beijing	
Beijing juni 1989 – 19 år efter	18
Flemming Ytzen om studenteraktivisternes skæbne	
Zhou Enlai – et (tragisk) politisk liv	21
Søren Clausen anmelder ny bog om Kinas berømte regeringschef	
En velgennemtænkt lærebog	22
Signe Overgaard Ptaszynski anmelder <i>Kinesisk 2</i>	
Kungfu – kultur og underholdning	23
Henrik Strube om Shaolin-munkene og kinesisk kampsport	
Ri chang sheng huo	26
Claus Seiden om store og små begivenheder i kinesernes hverdag	
Arrangementer	bagsiden
Foredrag om danske missionærer i Kina, bogen om Sima Qian og om Taiwan	

Vinderen af „Qin“

Et eksemplar af den svenske sinolog Cecilia Lindqvists bog „Qin“, der blev sat til bortlodning i sidste nummer af Kinabladet, blev vundet af Jette Strömgren, Frederiksberg. Til lykke!

Rundvisning på udstillingen „Drømmen om Kina“

Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot ved Hillerød har en særudstilling, „Drømmen om Kina“, fra 15. marts til 15. juni 2008. Udstillingen belyser, hvordan kinesisk kultur har påvirket og inspireret dansk kultur gennem 400 år. Dansk-Kinesisk Forening deltager i en rundvisning ved stud.mag. i kunsthistorie Louise Rathje **søndag den 20. april 2008 kl. 13.30**. Efter rundvisningen, der varer godt en time, er der tid til en kaffe/tepause, enten med medbragt mad i gården eller på restaurant „Leonora“. Kl. 15 er der foredrag ved mag.art. Viben Bech: Kinesisk påvirkning af europæisk mode fra 1700-tallet.

Mødested: Museets forhal kl. 13.15. Entré (rundvisning + foredrag) 50 kr. pro pers. for alle.

Tilmelding senest lørdag den 12. april 2008 til Elisabeth Kjeldsen-Kragh på ekk@kabelmail.dk eller tlf. 2639 3964 mellem kl. 8.30 og 9.30.

Man kan læse mere om udstillingen på www.frederiksborgslot.dk

Forsiden

Hvis man en dag skulle få lyst til at bøje venstre ben om bag ryggen og gribe fat i foden med venstre hånd, mens højre hånd holdes frem som til et karateslag – ja så gør man det bare, hvis man altså er trænet i kinesisk kampsport i Shaolin-klostret i Kina. Læs Henrik Strubes artikel om kungfu og Shaolin-munkene. (Foto: Scanpix).

DAT HOP NZAT HNI

Digt af Jimu Langge (født 1963)
Oversat fra kinesisk af Signe Overgaard Ptaszynski

Dat Hop Nzat Hni

På vejen der ledte til Butuo amtet
hørte jeg sangen Dat Hop Nzat
Hni igen.

I den bil jeg kørte med
blev der samtidig spillet
en heftigt lanceret popsang.
Jeg stak hovedet ud ad vinduet,
på bjergsiden overfor
gik en mand fra Yi-folket iført traditionelle benklæder.
Om end der var langt imellem os
var det som om jeg kunne se i hans ansigt
antydningen af et trodsigt smil.
Han sang,
og nogle gange var det lige ved
at det gled over i en råben.
Denne populære Yi folkесang
er blevet sunget i så mange årtier,
dens toner er for længst blevet højere
end den vidtstrakte højslette. Dat Hop Nzat Hni
den har ikke samme sødme som popscenens sange
men hver gang jeg hører den
får den mit hjerte til at slå hurtigere.

I 1997 i Butuo
blev Dat Hop Nzat lanceret af bjergene
med vandløbene som akkompagnement
og stjernene og månen som belysning.

达伙扎里

在通往布拖县的路上
我又一次听到了达伙
扎里这首歌

我乘坐的车里
同时在放一首
包装精美的流行歌曲
我把头探出窗外
对面山上走着一位
穿小裤脚的彝族男人
虽然相隔遥远
我仿佛看见他的脸上
挂着一丝挑衅的笑意
他在唱
有时只差一点
又好像在叫
这首著名的彝族歌谣
唱了多少年代
歌声早已比荒漠的高原
更高。达伙扎里
没有舞台上的歌曲甜蜜
但每一次听到
都让我心跳加快

一九九七年在布拖
达伙扎里用大山包装
河流伴奏
星星和月亮作为灯光

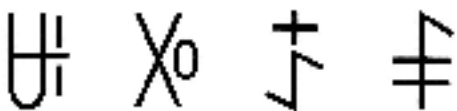
Dá Huǒ Zhā Lǐ

Zài tōngwǎng Bùtuō de lùshàng
wǒ yòu yī cì tīngdào le Dá huǒ zhā lǐ
zhè shǒu gē

wǒ chéngzuò de chē lǐ
tóngshí zài fàng yī shǒu
bāozhuāng jīngměi de liúxíng gēqǔ
wǒ bǎ tóu tàrchū chuāng wài
duìmiàn shān shàng zǒuzhe yī wéi
chuān xiǎokùjiǎo de Yízú nánrén
suīrán xiānggé yáoyuǎn
wǒ fǎngfú kànjian tā de liǎnshàng
guàzhe yī sī tiǎoxìn de xiàoyì
tā zài chàng
yǒushí zhǐ chāyīdiǎn
yòu hǎoxiàng zài jiào
zhè shǒu zhùmíng de Yízú gēyáo
chàng le duōshǎo niándài
gēshēng zǎo bǐ huāngmò de gāoyuán
gèng gāo. Dá Huǒ Zhā Lǐ
méiyǒu wǔtái shàng de gēqǔ tiánmì
dàn měi yī cì tīngdào
dōu ràng wǒ xīntiào jiākuài

Yī jiǔ jiǔ qī nián zài Bùtuō
Dá Huǒ Zhā Lǐ yòng dàshān bāozhuāng
héiliú bànzòu
xīngxīng hé yuèliang zuòwéi dēngguāng

Digteren Jimu Langge tilhører minoritetsfolket Yi, som har hjemsted i det sydvestlige hjørne af Kina i bjerglandet nedenfor det tibetanske plateau. Han voksede op med både den traditionelle yi-kultur og den kinesiske, hvilket betyder at han begår sig på begge sprog. Sine digte skriver han dog på kinesisk.



Yi-folket har sit eget skriftsprog. De fire tegn står for digtets titel, der på kinesisk gengives som Da huo zha li – en lydskrift af det yíske udtryk. Hvad det betyder afslører digteren ikke.

Yi-folket, der tæller digteren Jimu Langge blandt sine over syv millioner etniske søstre og brødre, er en af Kinas største mindretalsgrupper. Billedet viser yi-kvinder på vej hjem fra markarbejde i Yuanyang amt i Yunnan-provinsen. Markerne er anlagt i terrasser op ad bjergsiderne fra 150 til 2000 meters højde. (Foto: Getty Images/All Over).



BEIJING KÆMPER FOR AT FÅ VEJRET

„BLÅ LUFT“ OVER HOVEDSTADEN INDEN OL?

Kinas hovedstad har lagt sig i selen for at lufte ud i smoggen, inden OL åbnes i august 2008. I ti år har myndighederne ført statistik over kvaliteten af byens luft, men de er tilsyneladende så ivrige efter gode resultater, at de piller ved tallene. OL er på den måde en drivkraft for både handling og blændværk.

Af Gert Holmgaard Nielsen
journalist, Beijing

Hosten og harken, harken igen. Host, host. Hhrrrrrk, pptuuuh, og endnu en tyk og klæbrig spytklat flyver mod fortovet. Kineserne renser højlydt svælget og spytter, hvor de går og står. Og med god grund.

Kina er verdens største udleder af drivhusgasser og har 16 byer med på verdens top 20 over de byer, der er mest plaget af luftforurening. Beijing er bare en af dem. Myndighederne er opmærksomme på problemet, ikke mindst fordi dårlig luft er dårlig reklame forud for De Olympiske Lege, som Beijing er vært for om få måneder. Derfor er der da også allerede gjort meget for at få rensset luften.

Beijings OL-organisationskomite, BOCOG, har, siden den blev oprettet i 2001, hvert år ivrigt talt antallet af „blå dage“. På den måde søger man at skaffe bevis for, at bestræbelserne på at sikre borgerne og atleterne i byen en blå og smogfri himmel under De Olympiske Lege til august bærer frugt. Man har brugt en statistik leveret løbende af SEPA (State Environmental Protection Agency, det nærmeste Kina kommer på et miljø-

ministerium), og ifølge den oplevede borgerne i Beijing i 1998 kun 100 „blå dage“, mens de i 2007 kunne nyde 245.

Blå dage eller blålys

Alligevel har Beijing bevaret sit ry som en beskidt by. Der forekommer stadig dage, hvor forureningen er så voldsom, at der bliver målt den højeste forureningsgrad (se note) – grad 5 med en værdi på over 300. Det skete for eksempel den 17. april 2006, hvor myndighederne efterfølgende regnede ud, at der i løbet af natten var dalet 330.000 tons støv ned over byen. Forureningsbarometeret slog ud på 500, den absolut højeste værdi. „Det har støvet“, sagde folk forundret til hinanden. Den morgen måtte bilisterne først tage sig tid til at tørre støvet af bilruderne for at kunne se at køre på arbejde. Når de tog af sted, efterlod de en bar plet på jorden, der hvor bilen havde stået, og bilen satte spor i støvet, akkurat som havde det sneet.

Så sent som den 28. december 2007 bankede miljøkontorets forureningsbarometer i Beijing igen helt ud på højeste værdi. Denne gang var det smog, som indhyllede byen. I årets sidste måned blev der registreret 15 såkaldte blå dage og fem dage i kategorien moderat til stærkt forurenede.

Men der er blevet stillet et stort spørgsmålstegn ved, om de officielle kinesiske tal er videnskabeligt eller politisk funderede. Den amerikanske miljøkonsulent, Steven Q. Andrews, angreb kort efter nytår de kinesiske myndigheder for at fuske med statistikken. For det første hævdede han, at to af de oprindeligt syv målestationer, som dagligt registrerer forureningsgraden af luften, i 2006 blev lukket og erstattet af tre andre i mindre forurenede kvarterer i Beijing. For det andet påpegede han det statistisk usandsynlige i, at hele 98 procent af de værdier, som lå lige omkring de 100, rent faktisk ville ligge under 100. Men det er lige præcis tilfældet i 2006. Værdien 100 eller derunder markerer grænsen for, om en dag kan kaldes blå eller ej. Steven Andrews henviste til tallene for 2001,

hvor værdierne lige omkring 100 er ligeligt fordelt.

Forværring

Noget tyder altså på, at myndighederne i Beijing er blevet nervøse omkring 2005, som ellers blev et år, hvor man kunne fejre at have overgået dette års mål på 230 blå dage med hele fire dage. Steven Andrews vurderer, at havde man ikke ændret på målestationernes antal og placering, og havde man ikke rettet statistikken til, så ville resultaterne for både 2006 og 2007 have været værre end for 2002, som var det første hele år, efter at Beijing havde fået tildelt værtskabet for OL i 2008.

Han er ikke den eneste med mistanke om, at luften i Beijing bliver dårligere. Allerede i 2005 vurderede European Space Agency ud fra satellitfotos, at forureningen i byen på ti år var forværret med 50 procent.

Den Internationale Olympiske Komite, som ellers udadtil har været uforbeholdent positiv over BOCOG's styring af OL-forberedelserne, har da også – hårdt presset – på det seneste måttet forholde sig til spørgsmål om det tilfælde, at luften over Beijing skulle være for slem for atleterne at indånde. „Konkurrencerne kan ud-sættes eller flyttes. Det er der ikke noget usædvanligt i“, lyder det nu. Men mange OL-atleter verden over har taget sagen i egen hånd. De undgår Beijings træningsfaciliteter umiddelbart før legene alene på grund af den dårlige luft, som de omtrent ti millioner indbyggere i byen ellers dagligt må tage til takke med.

Kinas centralregering har indenfor de seneste få år erkendt, at det er vigtigt at arbejde for et godt miljø, og OL har uden tvivl bidraget til at få emnet højt på dagsordenen. Men der findes ingen nemme løsninger. Heller ikke i Beijing, som har tre hovedkilder til luftforureningen, som alle skal under behandling samtidigt for at forbedre kvaliteten af luften i byen: Ørkenen, bilismen og industrien.

Ørkenen spredes

Ørkenspredningen i det vestlige Kina er alvorlig. Mere end en fjerdedel af

— — —

Gert Holmgaard Nielsen er exam.art. i østasiatiske studier. De sidste 15 år har han boet halvdelen af tiden i Beijing.

hele landet bliver nu karakteriseret som ørken. Siden 2001 har myndighederne investeret, hvad der svarer til knap 46 milliarder kroner i etablering af skovbælter, som skal stoppe ørken-spredningen, men det er en kamp, som endnu langt fra er vundet.

Ørkendannelse starter med, at det frugtbare lag af muld tørrer ud og blæses væk, og det er blandt andet det, som plager Beijing – især om foråret. Et af de sikre tegn på forårets komme i byen er de tilbagevendende støvstorme. Støvet fortsætter endda videre ud over Det Gule Hav til Syd-korea og Japan og så langt væk som til den vestlige del af Nordamerika.

Man behøver ikke at opholde sig ret længe i Beijing, før man er overbevist om, at problemet med ørken-spredning langt fra er overstået. Byens grundfarver er grå og brun, og med de nye ørkener, som der hele tiden er en risiko bliver dannet uden for byen, vil det næppe ændre sig. Nord og vest for byen er ørkendannelsen en reel og overhængende fare, som myndighederne hele tiden må bekæmpe for at undgå, at Beijing skal ende som en ørkenhovedstad. Den nærmeste ørken ligger nu mindre end 250 kilometer væk.

Bilparken vokser

Når præsident Hu Jintao åbner lege-
ne den 8. august, vil der anslået være 3,3 millioner biler i Beijing. Selvom det er en imponerende flot og moderne bilpark, som ruller på byens veje, så udgør den alene på grund af størrelsen og den hastige vækst en stigende del af det samlede problem med luftkvaliteten i byen.

Derfor har myndighederne store planer for udvidelser af den offentlige transport, planer som man er i fuld gang med at virkeliggøre. De er særligt ambitiøse med undergrundsbanens udvidelse. I oktober sidste år indviede man linie fem, som kører ned gennem midtbyen og krydser linie 1 og 2, og samtidig blev billetpriserne til hele nettet sat ned med mellem 33 og 50 procent. Nu koster det to yuan (knap halvanden krone) at køre lige så langt, man vil under eller over jorden (linie 13 og Batong-ba-

nen er højbaner forbundet med undergrundssystemet).

Prisnedsættelsen fik en omgående virkning på antallet af passagerer, som før var højt, men som nu er overvældende. Men stadig er trafikken på vejene ovenover for kraftig, og der er ingen tvivl om, at man må ty til midlertidige begrænsninger for bilister i stil med dem, som man forsøgte sig med i fire dage i august 2007. Bilister med lige numre på nummerpladen kunne køre på lige datoer, og bilister med ulige numre kunne køre på ulige. På de fire dage blev der ifølge myndighedernes beregninger udledt 5,8 tons færre forurenende partikler end normalt.

I øvrigt vil yderligere to metrolinier, 10 og 8, samt en højbane fra lufthavnen ind til byen åbne få måneder før OL. Bygningen af fem andre linier er netop sat i gang, og hvis alle planer for metroens udvidelse realiseres, vil Beijing have verdens største metronet i 2015 med i alt 561 kilometer bane.

Industrien flytter

Shougang er Kinas tredjestørste stålfabrik. Den ligger i Beijing. Men ikke meget længere. Den har bidraget stærkt til den dårlige luft i byen siden 1919, men nu er den blevet et prominent eksempel på politikken med at flytte den forurenende industri ud af hovedstaden og langt bort. I dette tilfælde til naboprovincen Hebei 200 kilometer mod øst.

Som et skridt på vejen lukkede Shougang højovn nummer fire i begyndelsen af januar 2008 under stor kinesisk mediebevågenhed. Højovn nummer tre vil blive lukket ned i månederne omkring afholdelsen af OL og handicap-OL. I 2010 er det meningen, at hele produktionen skal være flyttet ud. Fabriksområdet bliver derefter udlagt til blandt andet beboelse og parkanlæg.

Alene i 2008 lover Shougang kun at forurene halvt så meget som i 2007. Med højovn nummer tre midlertidigt ude af drift under OL vil forureningen fra stålfabrikken falde med hele 70 procent.

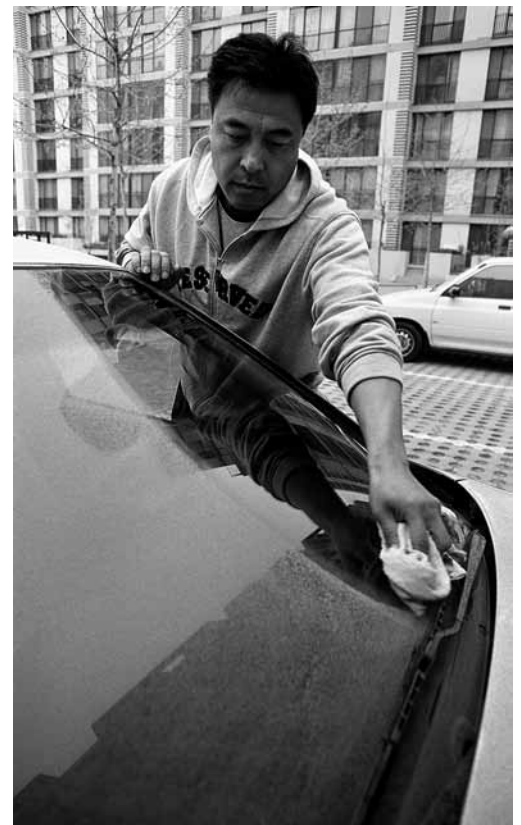
Vi er altså vidne til flere miljøpositive projekter i Beijing. Men med

OL for døren er Beijing samtidig ved at blive pudset op og anrettet som et udstillingsvindue for hele verden, så alle kan se, hvad Kina formår, når det virkelig gælder. Spørgsmålet er bare, hvad det først og fremmest gælder: Forureningsbekæmpelse eller politisk forfængelighed.



Note: Forureningsgraden udregnes efter en detaljeret matematisk model, som SEPA redegør for på websiden <http://www.sepa.gov.cn/english/airqualityinfo.htm>.

Hr. Ji pudser frontruden på bilen, så hustruen kan køre på arbejde. Natten til den 17. april 2006 dalede 330.000 tons støv ned over Beijing som sne på en vinterdag. Selvom 2006 ifølge myndighederne endte med en ny rekord i antallet af „blå dage“, så kæmper borgerne i Beijing stadig med den dårlige luft, kun få måneder før OL. (Foto: Gert Holmgaard Nielsen).



KINAVETERAN: VIBEKE BØRDAHL

TYVE ÅR MED KINESISKE HISTORIEFORTÆLLERE

I vor serie om danske Kina-veteraner har vi besøgt Vibeke Børdahl. Hun har beskæftiget sig med Kina og kinesisk sprog i over 40 år. I halvdelen af tiden har hun især forsket i en meget speciel kinesisk kunstart, historiefortællingen.

Af Anette Kruse

Vibeke Børdahl (f. 1945) vil være mange af bladets læsere bekendt for sine studier af kinesiske historiefortællere og historiefortælling, især for bogen „Tiger, Tiger” om Wu Song der dræbte tigreren. Fortællingen findes i en af de store kinesiske romaner, „Shuihu zhuan” (Water Margin/Outlaws of the Marsh/Fortællinger fra sumpene). Men hvor kom interessen for Kina fra, og hvad ligger forud for arbejdet med historiefortællertraditionen?

Vibeke er norsk gift og bor nu fast i Norge. Vi har sat hinanden stævne hos nogle venner København, hvor der straks bliver serveret te. Tehætten fanger min opmærksomhed.

„Ja, den har jeg broderet efter „Gamle kinesiske korssting” af Antoinette Prip-Møller, der var gift med arkitekt og missionær Johannes Prip-Møller, og som under sine ophold i Kina 1921-33 og 1948-49 indsamlede materiale om folkeligt kinesisk broderi”, fortæller Vibeke Børdahl.

Teen giver et godt afsæt for en samtale om Vibeke Børdahls gamle interesse for Kina:

„Det begyndte egentlig med en optagethed af Asien, som kom fra min

far, Lennart Edelberg. Han var lærer på Ribe Katedralskole i geografi og naturhistorie, og hans interesser førte til, at han i årene omkring 1950 kom med på både Den 3. Centralasiatiske Ekspedition til Afghanistan og på Haslund-Christensen-Mindeekspeditionen til Nuristan og Afghanistan.

Jeg var kun en lille pige dengang, men i mit barndomshjem kom et væld af forskere med tilknytning til Asien, dog ikke specielt til Kina. En vis interesse for Kina må jeg dog have haft, for jeg husker, at jeg som 11-årig lavede to sæt spisepinde, til min veninde og mig selv. De var savet ud af krydsfinér og jeg malede dem fint med vandfarve. Men kineserne som folkeslag tiltrak mig ikke, jeg syntes det var nogle underlige tykke mandarinere med hat og skæve øjne.

Interessen kom ad en helt anden vej, og faktisk ad en meget snørklet en. Jeg gik på Ribe Katedralskole i den gammelsproglige linje. Her havde vi en fantastisk lærer i græsk, Flemming Kisbye Hansen, en ægte humanist og en fremragende lærer. Han vakte min interesse for sprog og sprogets opbygning.

Fra oldgræsk til kinesisk

Selv om jeg var meget glad for skolen, var jeg uendelig skoletræt, da jeg blev student. Først forsøgte jeg at komme ind på Kunsthåndværkerskolen (nu: Designskolen). Men det mislykkedes, og så tog jeg til Tyskland og bagefter til Frankrig som au pair. I Paris greb jeg chancen og gik til fransk på Sorbonne om eftermiddagen. Her så jeg en dag et opslag, hvor der med store bogstaver stod „Chinois”, og det slog ned i mig, at det var muligt at læse kinesisk. Jeg var jo interesseret i gamle sprog som oldgræsk, men havde samtidig ikke lyst til at tilbringe resten af mit liv på biblioteker. Kinesisk var en fantastisk mulighed. Det var et ældgammelt, men også moderne sprog, det havde sin moderne talte form, men også de gamle klassiske skrifttegn. Der eksisterede en gammel mundtlig kinesisk tradition, som kunne minde om den vi kender fra den græske digter Homer, og Homer var jeg vild med, fra jeg gik i gymnasiet.

Resultaterne af sine over 40 års kinesiske studier og forskning har Vibeke Børdahl givet videre til andre interesserede i en smuk buket af bøger, ikke mindst om den del af kinesisk kultur, som hun især har beskæftiget sig med – historiefortælling. (Foto: Anette Kruse).



Desuden var der det, at kinesisk var meget forskelligt fra indoeuropæiske sprog, og det var virkelig fascinerende.

Jeg skrev til mine forældre, at jeg havde lyst til at læse kinesisk, og forunderligt nok krydsede dette brev ét fra min far, som skrev, at det nu var muligt at studere kinesisk på Københavns Universitet.

Sprogstudier

I 1964 begyndte jeg så at læse kinesisk her med Søren Egerod (1923-95) som professor (se Kinabladet nr. 31, efterår 2006). Det var første gang, der blev oprettet egentlige hold for studerende, tidligere havde der været tale om, at enkelte personer havde fået hjælp til deres meget selvstændige studier, nu blev vi en klasse. Vi var omkring 12, blandt andre Birthe Arendrup, Nina Fønss, Susanne Jørn og Tage Vossbein.

Også dengang var jeg meget opsat på at kunne klare mig selv, og da jeg talte med professor Egerod om fremtidsudsigterne for én med kinesisk som fag, svarede han, at han intet kunne love mig. Men jeg var straks blevet fascineret både af faget og af Egerod, så jeg blev på studiet trods de brødløse udsigter.

Det var det sproglige, der fængede. Egerod var elev af den store svenske sprogforsker Bernhard Karlgren (1889-1978), som via dialektforskning i Sverige var kommet frem til studiet af kinesiske dialekter som forudsætning for at studere bl.a. udtalen af ældre kinesisk, så langt tilbage som til 600 tallet e.v.t. (Ancient Chinese) og endnu længere tilbage (Archaic Chinese). Karlgren kombinerede en vestlig metode, der gik ud på at indkredse forskellige sprogstammer, med en gammel kinesisk metode i dialektforskning, som blandt andet baserede sig på studiet af gamle rimordbøger og deres „stavning“ af tegn ved hjælp af andre tegn, en metode, der kaldes „fanqie“.

Professor Egerod ønskede at de studerende skulle være små, selvstændige forskere. Jeg kommer til at tænke på, hvordan man, da man var lille, kunne få en æske med fx „det lille

postkontor“, det var lidt på den måde – hos Egerod fik vi så at sige en æske med „den lille forsker“. Det var jo en rigtig god udfordring.

Tjeneren og Yangzhou-dialekten

Som hovedopgave på universitetet valgte jeg at studere en kinesisk dialekt. At det blev Yangzhou-dialekten var en ren tilfældighed (Yangzhou er en by, der ligger noget nordvest for Shanghai). Egerod, der lagde stor vægt på at de studerende kom ud i verden, havde skaffet mig et stipendium til Paris i 1967-68. Her måtte jeg som noget af det første vælge en dialekt, og jeg ledte derfor efter en informant, en person, der talte en kinesisk dialekt. En dag var jeg sammen med en medstuderende, Susanne Jørn, gået på kinesisk restaurant for at få en lille skål suppe. Da viste det sig, at tjeneren var fra Yangzhou, og derfor blev Yangzhou-dialekten „min“ dialekt. Tjeneren, Chu Kiation, var kort tid før kommet til landet som flygtning og talte derfor dialekten rent. Det meste af restaurantens personale var faktisk fra Yangzhou, så her var rig lejlighed til at lære denne dialekt at kende.

Nu fulgte en tid, hvor jeg blev en næsten daglig gæst, og hr. Chu underviste mig så i sin fritid. Vi koncentrerede os om udtalen af enkeltstavelser, men disse alvorlige studier blev krydret af sjove historier og vittigheder, som han havde et stort arsenal af, og også disse historier blev bagfter dissekeret sprogligt på kryds og tværs.

Ved hjemkomsten fra Frankrig i påsken 1968 var min mand og jeg allerede bosat i Norge og her fik vi vores børn. I nogle år var jeg ansat ved universitetet i Oslo under professor Henry Henne, der også var elev af Bernhard Karlgren. Her udgav jeg sammen med en anden lærer ved Østasiatisk Institut, Liu Baisha, bogen „Kinesiske noveller fra Lu Xun til Kulturrevolutionen“ (Pax/Borgen 1971).

Min mands arbejde førte os til Nordnorge, og heroppe skrev jeg magisterafhandling, som var et fonologisk-historisk studie af Yangzhou dia-

lekten med brug af rimordbøger så gamle som helt tilbage til Sui (581-618) og Tang-dynastiet (618-907). Der var overhovedet ingen vejledning til konferens, som det findes i dag, men Egerod hjalp mig dog nogle gange pr. brev med helt konkrete problemer. Telefon var uhørt, altfor dyrt dengang.

Lærer ved Aarhus Universitet – turbulens

En overgang havde jeg haft studentarbejde på Det Kongelige Bibliotek hos Else Glahn (se Kinabladet nr. 36). Hun var litterat, mens Egerod var lingvist, og det var nok i høj grad hende, der vækkede min interesse for den store kinesiske litteratur. Else Glahn var i mellemtiden kommet til Østasiatisk Institut ved Aarhus Universitet og underviste i klassisk kinesisk og i historie. Her blev jeg ansat som lærer umiddelbart efter at have

Det var en tilfældighed, at Vibeke Børdahl begyndte at studere kinesisk, og det var en tilfældighed, at hun begyndte den forskning af Yangzhou-dialekten, som har fyldt halvdelen af hendes „kinesiske“ tilværelse. (Foto: Per E. Børdahl).



taget konferens, og mit område var sprog, først og fremmest moderne kinesisk, til dels også middelalderkinesisk. Instituttets andre lærere var en japaner, som underviste i japansk, samt en kineser. Det var Else Glahn, der fik den glimrende ide at indføre en slags turnusordning, som betød, at der hvert andet år kom en lærer fra Kina på et toårigt ophold ved instituttet.

Min drøm om at undervise i kinesisk sprog var nu ved at gå i opfyldelse. Jeg havde ingen som helst ambitioner om forskning og havde slet ikke tænkt på, at det fulgte med, når man var ansat på et universitet. Men det kom jo til at gå anderledes.

Egentlig ville jeg gerne, som en del af min studietid, have været i Kina for at lære kinesisk, men det blev forhindret af Kulturrevolutionen. Bengta Broby Bolwig, som er noget ældre end mig, var den eneste af mine medstuderende, der nåede det. Hun var derude i to år og kunne derfor virkelig tale sproget (se Kinabladet nr. 4, december 1999).

Nu i begyndelsen af 1970'erne kom Kulturrevolutionen så mere eller mindre til Danmark og til Aarhus Universitet i form af Studenteroprøret. Netop på dette tidspunkt valgte Else Glahn at rejse til Japan på orlov, og så stod jeg tilbage. Det var en meget kaotisk tid, og det kunne godt være sin sag som helt nyuddannet lærer at se sig slået i hartkorn med „professorvædet“. Desuden var der meget lidt vilje til at interessere sig for noget som helst andet end det nye Kina og Kulturrevolutionen.

Men der foregik også mange interessante og morsomme ting i de år. Her er ikke stedet til at føre liste over alt hvad vi faktisk fik sat i værk, men som en oplivende detalje husker jeg hvordan vi blandt andet spillede teater og opførte stykker på kinesisk, hvor rollehæfterne fungerede som undervisningsmateriale. Det var vældig sjovt og forløsende.

Fra tiden i Aarhus stammer også bogen „Nye kinesiske noveller“, et resultat af samarbejdet med de studerende. Dertil kom en bog om moderne kinesisk litteraturkritik, som ud-

kom i to bind i 1978. Den marxistiske litteraturkritik var så tung at beskæftige sig med, det lå alligevel ikke rigtig for mig. Jeg vendte mig da mod den ældre litteratur, og det var som om jeg nu kunne ånde lettet op.

Den ældre litteratur – de store romaner

På denne tid var jeg flyttet til Oslo og var lærer på universitetet, hvorved jeg fik et samarbejde med Egerod som censor. Vi kom en dag til at tale om Shen Fus „Kapitler af et flygtigt liv“, en bog, der foregår i tiden omkring 1800, og som Egerod havde gennemgået i sin undervisning. Lige på stedet vedtog vi, at den ville vi oversætte. Vi havde hver vores kapitler, og da jeg skulle vælge først, valgte jeg de letteste. Det blev et meget positivt samarbejde, som jeg var vældig glad for. Bogen udkom på Rhodos i 1986.

Jeg var begyndt at få den følelse: *jeg kan meget bedre lide den ældre litteratur*, og det medførte, at jeg for alvor begyndte at interessere mig for de store kinesiske romaner fra 1500-1600-tallet, fra dynastierne Ming og Qing. Der var dog stadig meget af den moderne litteratur, som fascinerede mig, men det var en befrielse at beskæftige sig med de store romaner.

I 1984 kom jeg for første gang til Kina i kraft af mit arbejde, det var et tre måneders studieophold i Peking i forbindelse med arbejdet på to bøger. En bog, som skulle introducere et vestligt publikum for de store kinesiske romaner, og her fik jeg hjælp og vejledning fra forskellige kinesiske forskere, som jeg havde mulighed for at træffe. Resultaterne af denne research blev bogen „Tigerdræberen Wu Song og andre fortællinger fra De Store Kinesiske Romaner“.

Den anden bog skulle handle om forfatteren Qin Zhaoyang, hvis novelle, „Vores formand Mao ved råd“, er trykt i Kinesiske Noveller. Han var redaktør af det litterære tidsskrift Renmin wenxue og en ivrig deltager i diskussionerne under De Hundrede Blomsters periode 1956-57, men under Anti-højre bevægelsen (1957) faldt han i unåde og var forvist i tyve

år. I 1980 havde jeg truffet ham i Peking, da var han netop blevet rehabiliteret, men var dybt mærket af de forfærdelige år. I 1984 besøgte jeg ham mange gange og lærte ham godt at kende, han boede i en hutong lige ved Den Forbudte By. Bogen om ham udkom nogle år senere, „Along the Broad Road of Realism, Qin Zhaoyangs World of Fiction“ (Curzon Press 1990)

På jagt efter historiefortællerne i Yangzhou

Med den bog forlod jeg realismen og det moderne Kina, for mit andet projekt, det om de store romaner, førte mig til historiefortællerne. Det var tydeligt, at romanerne var skrevet i historiefortællerstil, og alle mente, at romanerne oprindeligt var mundtlige repertoarer, som så på et tidspunkt var blevet skrevet ned. Det der interesserede mig var forholdet mellem den mundtlige fortællestil og de skrevne romaner. Da jeg læste mere om emnet, blev jeg klar over, at netop Yangzhou var berømt for en rig tradition for historiefortælling. Det var fantastisk, for Yangzhou-dialekten var jo den dialekt, som jeg havde studeret, og som jeg både kendte og forstod. Jeg havde ikke regnet med at skulle studere historiefortælling, faktisk havde jeg nærmest troet at det var en uddød tradition, jeg opfattede det i al fald ikke som noget vigtigt i det nye Kina.

I 1986 var jeg på en kongres i Shanghai for at fremlægge mit arbejde med Qin Zhaoyang. Det var tæt på Yangzhou, og derfor tog jeg 14 dage dertil. Jeg havde tænkt på at samle materiale til en lille bog med vittigheder fra Yangzhou. For jeg tænkte, at selvom alt andet var forsvundet, så var vittigheder dog ikke noget som forsvandt. Samtidig ville jeg undersøge, om der måske skulle være en smule tilbage af historiefortællertraditionen – og det var der! Den levede i bedste velgående.

Under mit ophold traf jeg en historiefortæller, Li Xintang, der bagefter sendte mig et bånd med sin udgave af fortællingen om Wu Song og tigre. Dette bånd skrev jeg ud – med

hjælp fra kinesiske venner i Oslo, og dette bånd var mit første egentlige forskningsmateriale inden for dette område.

I 1989 var jeg tre måneder i Yangzhou, og her var jeg usandsynlig heldig med mange ting. Først og fremmest fik jeg kontakt med en specialist i historiefortælling, professor i litteratur Chen Wulou, som jeg allerede på kongressen i Shanghai tre år tidligere var blevet varmt anbefalet at opsøge.

Det var et utroligt tilfælde, at jeg fik den kontakt. I min daglige søgen spurgte jeg simpelthen alle, som jeg mødte, om de kendte nogen, der vidste noget om historiefortælling. En dag i en boghandel spurgte jeg efter en bog om emnet, og ekspedienten sagde: „Min nabo ved rigtig meget om historiefortælling“ – og tænk, så var det Chen Wulou. Vi blev straks venner. At jeg traf ham betød alt. Alle døre åbnede sig, og nu gik det slag i slag. Vi cyklede rundt i byen sammen, og han introducerede mig for alle, der delte min interesse. Det var også ham, der sørgede for at jeg mødte den store historiefortæller Wang Xiaotang, som senere kom med på den internationale workshop om historiefortælling, som jeg arrangerede på NIAS (Nordisk Institut for Asien Studier) i København i 1996. Men derudover stod hans bibliotek fuldstændig til min rådighed, og han forærede mig også en mængde bøger. Jeg kan slet ikke forestille mig, hvad det hele var blevet til uden hans fabelagtige hjælp og ildhu. Chen Wulou var med til at arrangere workshoppen i København og deltog også selv. Til min store sorg døde han allerede i 1998.

Historiefortælling – den uendelige historie

I et tehus, historiefortællerhus, fremfører fortælleren historier, som ofte også er kendt fra de store kinesiske romaner. Det betyder, at publikum faktisk kender historien i forvejen, men kommer for at høre netop denne fortæller gengive, ja næsten opføre den. Fortælleren, der sidder ved et bord, har kun ganske få rekvisitter: en sten (eller et træstykke), „en tale-

stopper“), en vifte og et lommeterklæde. Stenen dunkes i bordet når historien begynder, og når publikums tale skal stoppe. Viften og lommeterklædet kan udover almindelig praktisk brug også forestille forskellige rekvisitter. Fortællingen kan fortsætte aften efter aften, og der stoppes altid, når det er allermest spændende. Om denne tradition kan overleve konkurrencen fra de moderne medier kan kun tiden vise. Under alle omstændigheder foreligger der nu en enestående dokumentation til glæde for alle med interesse for denne gamle kunst“.

Historiefortællerne på video og internettet

Vibeke Børdahl har i de sidste 20 år beskæftiget sig med historiefortælling og med forholdet mellem det levende ord og de trykte bøger. Et højdepunkt var den internationale workshop om historiefortælling, som Vibeke Børdahl arrangerede på NIAS i København 1996. Her kom fem historiefortællere fra Yangzhou og fremførte deres kunst for et internationalt publikum af kinaforskere. Workshoppen førte blandt andet til et samarbejde med fotografen Jette Ross (1938-2001), der har taget billederne til bøgerne „Chinese Storytellers, Life and Art in the Yangzhou Tradition“ (se Kinabladet nr.16, Vinter 2002) og „Tiger, tiger – Wu Song og tigreren i kinesisk historiefortælling“.

Siden 1999 har Vibeke Børdahl været seniorforsker ved NIAS, og arbejdet har været koncentreret om at dokumentere historiefortælling i Yangzhou. Et stort videoprojekt gennemførtes i Yangzhou fra 2002-2003: „Large scale registration of chinese storytelling“, 360 timers optagelser med fire historiefortællere, tilgængelig på Library of Congress, Washington D.C., Chinese Academy of Social Sciences, Beijing, Academia Sinica Taipei, og Dansk Folkemindesamling, København. Materialet er delvis udgivet med bogen „Four Masters of Chinese Storytelling“. (Se Kinabladet nr.13).

Tilknytningen til NIAS har bl. a. ført til et intensivt samarbejde med kul-

tursociolog Jens Chr. Sørensen, tidligere redaktør og datamedarbejder ved NIAS, som har givet incitament og know-how til at historiefortællerne er kommet på nettet. I fællesskab har de lagt det vældige materiale over på en stor database.

Arbejdet stopper ikke her, og hvis du vil vide mere, så læs bogen „Tiger, tiger“ eller klik ind på

www.shuoshu.org



Wang Xiaotang (1918–2001) var blandt fem kinesiske historiefortællere, der deltog i en tredages workshop i København i 1996, arrangeret af Nordisk Institut for Asien Studier. Vibeke Børdahl stod for arrangementet. Wang Xiaotang debuterede allerede som 15-årig som historiefortæller. Hans farbror, der var en af Kinas mest fremtrædende historiefortællere, havde oplært ham i den tusindårige kunst. (Foto: Jette Ross).



EN FLYDENDE VERDEN

SKILDRET AF PRISBELØNNET KINESISK FILMINSTRUKTØR

Den kinesiske filmskaber Jia Zhangke har i løbet af de seneste ti år udviklet sig til at blive en af verdens væsentligste filminstruktører. Han fik et internationalt gennembrud, da hans film *Stille Liv* blev kåret til årets bedste film ved filmfestivalen i Venedig 2006. Hans film vises nu ved festivaler og på kunstmuseer verden over. Herhjemme havde *Stille Liv* premiere i december 2007.

Af Karen Louise Erichsen
cand.mag. i moderne kultur
og kinesisk

Ved Venedig filmfestivalen i 2006 vandt Jia Zhangke med *Stille Liv* den Gyldne Løve for den bedste film. Hans landsmænd var behørigt stolte, men nogen kommerciel succes har filmen på ingen måde været. Manglen på stjerner og plot indgår ikke i opskriften på en kommerciel succes. (Foto: Polfoto)



Store prestigefyldte anlægsarbejder sætter deres præg på Kina i øjeblikket. I filmen *Stille Liv* (Sanxia haoren) fra 2006 giver Jia Zhangke et tankevækkende bud på, hvilke konsekvenser disse anlægsarbejder har for de berørte folk og familien som enhed.

Filmen foregår i Fengjie, et område, der under filmens optagelse er ved at blive jævnet med jorden og ganske snart skal oversvømmes af verdens største dæmningsprojekt, De Tre Kløfter i Yangze-floden. Folk, bygninger og historie fjernes – og hjemstavnen erstattes med det, der kaldes Kinas nye store mur.

I filmen ser vi, at dette ingeniørmæssige mirakel ikke bare er et abstrakt anlægsprojekt under afvikling, men et sted fyldt med virkelige mennesker. Her er flokke af migrantarbejdere, der står for det fysisk krævende nedrivningsarbejde, rester af den gamle bybefolkning, der lever videre midt i ruinerne, og smarte forretningsmænd, der forstår at udnytte enhver situation til egen vinding.

På jagt efter ægtefæller

Vi møder sygeplejersken Shen Hong og minearbejderen Han Sanming, der leder efter deres respektive ægtefæller. De kender ikke hinanden, men leder begge efter familier, de har mistet kontakt med for år tilbage, og som det er dem magtpåliggende at finde.

Kulminearbejderen Han Sanming rejser tværs gennem Kina fra Fengyang i Shanxi til De Tre Kløfter for at lede efter sit barn og sin ekskone, der forlod ham 16 år forinden. Da Han Sanming ankommer, viser det sig, at hans kones hjem allerede er forsvundet under vandoverfladen. Mens han leder efter hende, tager han job som nedrivningsarbejder, hvor han indgår i et arbejdssjak med en række andre mænd. Mændene bor, spiser, drikker, ryger og arbejder sammen.

Undervejs i filmen går det op for beskueren, at Han Sanming har købt sin kone af hendes brødre, og at hun er stukket af kort tid efter fødslen af deres barn. Da han endelig finder hende igen, er de da også som fremmede for hinanden. Et ulykkeligt kø-

beægteskab efterfulgt af 16 års fravær er ikke et solidt grundlag for en fælles fremtid. Ikke desto mindre vil han gerne have hende og barnet hjem igen. Hendes brødre har imidlertid atter pantsat hende til en af flodens store lastbåde, hvor hun fungerer som en slags tjenestepige for indehaveren af båden. Han Sanming vil gerne indløse brødrenes gæld til indehaveren og derved frikøbe konen. Han beslutter sig for at vende tilbage til kulminen, hvor han kan tjene bedre penge end som nedrivningsarbejder, indtil han har sparet nok sammen til at kunne indfri gælden.

Han Sanming fortæller sine arbejdskammerater om sine planer, og den nærhed, man fornemmer mellem dem, står i skarp kontrast til fremmedgørelsen mellem mand og kone. Til trods for den store risiko, der er forbundet med minearbejdet, og det faktum, at Shanxi ligger i den anden ende af landet, vælger mændene alle at følge med Han Sanming.

Sygeplejersken Shen Hong rejser også tværs gennem Kina for at finde sin ægtefælle. Hun er gift med en entreprenør, der spinder guld på dæmningsbyggeriet. Hun har ikke haft kontakt med ham i en længere periode, og hun er nu rejst til området for at finde ham. Det viser sig, at manden formentlig har en affære med en anden af områdets indflydelsesrige forretningsfolk, og at han benytter sig af en gruppe hooligans til at drive sin forretning. Denne gruppe mænd er dybt loyale over for deres chef, og det er tydeligt, at de har et mere intimt og privilegeret forhold til manden end Shen Hong. Da Shen Hong endelig finder frem til sin mand, er de fremmedgjorte for hinanden, og hun vælger at forlade ham.

Dokumentaragtig stil

Jia har ved flere lejligheder givet udtryk for, at hans altoverskyggende interesse er almindelige menneskers almindelige liv i det moderne Kina, og tematisk går det igen i alle hans film, at han forsøger at gå under overfladen på de officielle fortællinger om det kinesiske mirakel. Men hans projekter har aldrig en egentlig alternativ

dagsorden, som forsøges presset ned over materialet. Når man ser hans film, får man på fornemmelsen, at han ikke rigtigt selv ved, hvad det er han er ude efter, men at historierne nærmest vokser ud af materialet undervejs, hvilket måske udgør kernen i hans kunstneriske strategi.

I *Stille Liv* bruger han som altid få subjektivitetsskabende kneb. Der er meget lidt musik, ingen fortællerstemme, i stedet løber kameraet søgende af sted over materialet i langsomme glidende bevægelse. Filmens to historier får lov til at løbe parallelt og er kun forbundet af selve stedet. Det er ikke den narrative sammenhæng, der er væsentlig for Jia. Narrativerne bliver konstant afbrudt, informationerne kommer dumpende, og man ser forgæves efter et egentligt klimaks.

Stilen er dokumentaragtig, som man også kender det fra hans tidligere film. Her er ingen brug af kulisser, skuespillere er blandet med folk, der bare spiller sig selv – i *Stille Liv* er arbejderne således almindelige bygningsarbejdere fra området, men historierne i filmen er fiktive.

Man kunne spørge, hvorfor han ikke bare kaster sig over dokumentarfilmen, hvis han ønsker at give objektive vidnesbyrd om forholdene, og faktisk er *Stille Liv* optaget på samme tid og sted som dokumentaren *Sten*.

I *Sten* følger vi maleren Liu Xiaodong, der forbereder to større arbejder: et af arbejderne i Fengjie og et af kvinder i forlystelsesbranchen i Bangkok. Dokumentargenren giver os forventningen om, at vi nu skal se noget virkeligt, maleren er på virkelige steder, og hans motiv er virkelige mennesker, og hans indre monolog er tilstede gennem det meste af filmen. Men mellem de virkelige mennesker står Han Sanming, kulminearbejderen fra *Stille Liv*, pludselig og kikker! Det viser sig, at der også er genbrug af scener i de to film, f.eks. optagelser af nedrivning.

På denne måde peger Jia på, at der ikke eksisterer en privilegeret genre, der direkte kan fortælle os, hvad der foregår i almindelige mennesker i Kina i dag. Der vil altid være et ele-

ment af formidling og synsvinkel, men i *Stille Liv* gør han et forsøg på at minimere disse for på den måde at fremmane tingenes tilstand under parolerne og den storladne tale om Kina i det 21. århundrede.

Arbejdet og familien

Dæmningsprojektet er en del af fortællingen om det fremtidige Kina: Et rigtigt oplysningsprojekt, der viser, at mennesket kan bekæmpe naturens plager og i fællesskab skabe et bedre liv. Sammen med OL udgør dæmningsprojektet et af de centrale elementer i den kinesiske selvfortælling for det 21. århundrede, der fylder mediebildet.

Mens disse store tanker fylder medierne, så er der i det små dukket et markant tema op i flere kinesiske film: Familien og hjemmet. I flere film er familien og hjemmet langt borte den præmis, der får folk til at handle. Det er f.eks. hensyn til familien, der får folk til at tage dårligt betalte jobs og udholde dårlige arbejdsforhold. Det er ikke underligt, at et sådant tema dukker op i en tid, hvor den flydende befolkning udgør mellem 100 og 300 millioner, og mobiliteten i den øvrige befolkning er stor. Studerende, erhvervsdrivende og den store mobile arbejdshær lever i årevis adskilt fra familien og hjemstavnen, og store og små byområder fjernes til fordel for nybyggeri.

I *Stille Liv* ser vi tydeligt, hvordan hjemmet og familien spiller en meget stor rolle i folks bevidsthed. Men filmen peger også på, at familien har dårlige betingelser under indflydelse af den store mobilitet. Venskaber og arbejdsfællesskaber virker mere intime og meningsfulde end ægteskabet og familien som enhed.

Det er tankevækkende, at de store anlægsarbejder, der både presser folk bort fra steder og tiltrækker midlertidige arbejdere, måske også rummer kimen til en social omkalfatring, hvor familiefællesskabet erstattes af nye arbejdsrelaterede fællesskaber.

Friere forhold

Hovedparten af de over 300 film, der nu produceres årligt i Kina, er lavet af

mainstream-instruktører, der bevidst arbejder med at skabe kommercielt bæredygtige film til ind- og udland. Derudover er der fortsat en gruppe statsstøttede kunstnere, der skaber politisk korrekte værker, og endelig er der en mindre gruppe instruktører, herunder Jia Zhangke, der producerer deciderede kunstfilm.

Da den såkaldte 6. generationsinstruktører blev færdiguddannet fra Beijing Filmakademi i begyndelsen af 1990'erne, var det ulovligt at lave film uafhængigt af staten. Men i takt med, at den gradvise liberalisering og decentralisering af filmindustrien, der kulminerede i 2003, har skabt bedre vilkår for hele industrien, inklusive de uafhængige instruktører, vælger de fleste instruktører nu legale produktionsformer, og mange ledende 6. generationsinstruktører laver fine, urbane historier om især unge og kærlighed, men der er altså også instruktører, som blandt andet Jia Zhangke, der fortsat laver smalle og til tider kritiske produktioner, men nu i lovlige rammer.



Filmskaberens og hans film

Jia Zhangke blev født i 1970 i den lille by Fenyang i Shanxi-provinsen. Han blev optaget på Beijing Filmakademi i 1993 og begyndte sin karriere som uafhængig filminstruktør i 1996. Han arbejdede uden om det officielle system til og med 2003, hvor hele filmindustrien gennemgik en større reform. Hans tidlige film blev da legaliseret, og han har siden produceret alle sine film legalt.

Produceret uden for systemet: Xiao Shan tager hjem (1995), novellefilm. Du Du (1995), novellefilm. Lommetyven (1997), spillefilm. Stationen (2000), spillefilm. I offentligheden (2001), dokumentar. Ukendte glæder (2002), spillefilm.

Legalt producerede film: Verden (2004), spillefilm. Sten (2006), dokumentar. Stille Liv (2006), spillefilm.

TIBETANSKE NOMADEBØRN I PRIVATE SKOLER

RAPPORT FRA EN SKOLE I 4300 METERS HØJDE

Tibetanske nomader i Kina har i de sidste årtier haft svært ved at forsætte deres traditionelle tilværelse med store flokke af yakokser og får på vidtstrakte græsningsarealer. Mange nomadebørn bliver nødt til at finde alternativt arbejde, sandsynligvis i byområder. Det kræver skolegang og anden uddannelse. Små private skoler skyder op selv i de fjerneste egne, men mange tibetanske børn kommer slet ikke, eller kun ganske kortvarigt, i skole.

Af Ellen Bangsbo
antropolog

Der bor 5,8 millioner tibetanere i Kina, heraf kun 2,7 millioner i selve Tibet (TAR). Den kinesiske betegnelse for Tibet refererer kun til provinsen „Den Autonome Region Tibet“ (TAR), men hele det etnisk tibetanske område er langt større, og over halvdelen af alle tibetanere i Kina er bosat i provinserne Qinghai, Sichuan og Yunnan. TAR er 30 gange så stort som Danmark og måler 2000 km fra vest til øst. (Kort: Wikipedia).



Drolmas familie er helårs bosatte tibetanske nomader, og 12-årige Drolma er nu på andet år elev i den tibetanske nomadeskole i Ponru. Før Ponru-skolen blev oprettet, gik hun fra 1. til 3. klasse i den lokale kinesiske skole i den nærliggende mindre by Sers hul. De tre år hun tilbragte på denne skole har præget hende i helt utrolig grad. Når jeg fx tog billeder af Drolma, stillede hun sig ret op og gjorde honnør. Hun forstod kun dårligt den lokale tibetanske dialekt og talte en form for blandet kinesisk og tibetansk, som hendes bedsteforældre med ringe kendskab til kinesisk ofte havde svært ved at forstå.

Drolma kunne godt lide at synge. Hun sang tit, og oftest sang hun politiske hyldestsange til Mao. Vel mest fordi hun huskede ordene og melodierne, uden at hun rent faktisk havde nogen forståelse af, hvad ordene egentlig betød. Det gjorde hendes familie derimod, og den brød sig ikke om at høre, hvad hun sang, selv om de ikke sagde det højt. Drolmas onkel forklarede mig, at det netop er denne slags påvirkninger hos tibetanske børn, som er medvirkende til at tibetanske forældre ikke ønsker at sende deres børn til kinesiske skoler. En tibetansk embedsmand, der besøgte Ponru-skolen, fortalte mig at en væsentlig grund til myndighedernes accept af skolen beror på erkendelsen af, at mange af nomaderne hårdnakket nægter at sende deres mindreårige børn til den officielle skole i den nærliggende by Sers hul.

Børn holdes også hjemme, fordi der er brug for deres arbejdskraft i hjemmet, og fordi mange forældre opfatter skolen som nyttesløs. Ringe muligheder for job selv for veluddannede unge, der taler godt kinesisk, betyder, at mange forældre ser på skolegang som det rene tidsspilde. Nogle forældre mener, at det kun er nyttigt at kunne læse og skrive, såfremt man skal drive forretning, hvilket kræver en kapital, som de alligevel ikke kan skaffe. De sender derfor kun deres børn i skole for at undgå at betale en bøde. Jeg hørte flere gange forældre give udtryk for, at det er nyttesløst for fattige folk at lære at læse

og skrive, og at skriftligt tibetansk kun er nyttigt for munke ved tibetansk-buddhistiske studier.

En tredje forklaring på, at mange tibetanske børn ikke kommer i skole, er, at forældrene på grund af étbarnspolitikken kan blive pålagt selv at betale skolepengene til barn nummer to og tre. I Kina praktiseres étbarnspolitikken ved lov. Tibetanere har status som en af Kinas 55 etniske minoriteter, og såfremt de er bosat i landområder, har de tilladelse til at få to børn, mens den tilladte kvote for alle (inklusive etniske minoritetsgrupper) bosat i et byområde kun er ét barn. Overskrides denne kvote, idømmes familien en bøde. For at få lovliggjort „ekstra“ børn skal en familie med fx tre børn i et landområde betale bøder hvert år i barnets første syv leveår. Der er tale om en anseelig sum penge for tibetanske nomader, der ofte ikke har nogen særlig kontant indkomst. Sådannede „illegale“ børn er børn, som ikke er officielt registrerede og derfor er udelukket fra offentlige goder som skole- og sundhedsvæsen.

Hyrdedrift og skolegang

Jeg ankom til Ponru-skolen ved afslutningen af „Yartsa Gunbu“-ferien, hvor de fleste af skolens børn havde været væk for at hjælpe forældre eller slægtninge med indsamling af værdifulde medicinske svampe. For mange tibetanske nomader er indsamlingen af Yartsa Gunbu-svampe den eneste mulighed for at skaffe kontanter, og tibetanske skoler i landområder holder i denne periode lukket, så børnene kan hjælpe deres familier. Skolen tager også hensyn til forældrenes hyrdedrift – pasning af store flokke af yakokser og får – ved at være kostskole om sommeren og dagskole om vinteren, hvor de fleste forældre er bofaste.

Skolen er ikke, som andre skoler i Kina, lukket i sommerperioden, men fortsætter indtil den 12. tibetanske måned (ca. januar), hvor man på grund af kulde har lukket indtil den 3. tibetanske måned (ca. midt i april).

Til trods for Ponru-skolens afsides beliggenhed har den elektricitet.

Klasseværelset opvarmes ikke, heller ikke i hele vinterperioden. Rummet er utæt ved både vinduer og dør og er derfor fugtigt med store revner i væggene. I et koldt klima som her kan eleverne ikke sidde på jorden. De sidder på smalle skolepulte med plads til 4-5 elever.

Hvad der i væsentlig grad adskiller denne skole fra almindelige skoler i Kina er fraværet af en flagstang på gårdspladsen, hvor skoleelever hver morgen synger nationalsangen, mens flaget hejses. I stedet er der på gårdspladsen stolper med buddhistiske be-deflag. På flagene er der påtrykt buddhistiske ønskebønner, som forventes at gavne omgivelserne, når flagene blafrer i vinden.

Ponru-skolen for tibetanske nomadebørn blev startet i 2001 på initiativ af den tibetanske lama Kilung Rinpoche. Der er i de tibetanske områder en tiltagende tendens til, at buddhistiske lamaer periodevis rejser til udlandet, hvor de etablerer centre og organiserer finansiel støtte til deres tibetanske lokalområder. Kilung Rinpoche tilbringer halvdelen af året uden for Kina, fortrinsvis i USA, og er som regel i Serhsul om sommeren. Han er valgt som medlem af Serhsul County Religion and Community Committee i sit lokalområde, og som buddhistisk lama er han velset og højt respekteret blandt lokalbefolkningen. Denne position har uden tvivl haft en positiv indflydelse på, at skolen har et godt samarbejde med de lokale myndigheder.

Det moderne og det traditionelle

Ponru-skolen finansieres delvist gennem to amerikanske fonde – Kilung Foundation og NGO Bridge Fund. Helt i tråd med de lokale behov samt internationalt anerkendte målsætninger for skoling arrangerer Bridge Fund løbende kurser i metodik og pædagogik for de mange uuddannede lærere, der arbejder på skoler i landdistrikter. Skolens lærer har også deltaget i enkelte korte kurser i undervisningsmetodik. Kurserne har tilsyneladende haft en effekt, for selv om der kræves nogen udenadslære

hos eleverne, er undervisningen varieret, og eleverne er ikke bange for at blive mobbet ved eventuelle forkerte svar.

Den traditionelle undervisningsform baseret på udenadslære finder dog stadigvæk sted. Om morgenen underviser en ældre munk i tibetansk buddhisme, og her oplæres eleverne i traditionel opremsning af buddhistiske tekster på samme måde som man ser det ved undervisning af novicemunkene i tibetanske buddhistiske klostre. Uagtet (in)effektiviteten eller kvaliteten af denne form for terperi har undervisningen dog et meget vigtigt overordnet formål: eftersom de fleste tibetanske forældre er stærkt troende buddhister, er den religiøse undervisning af stor betydning for deres ønske om, at deres børn skal gå i netop denne skole.

Det moderne og den traditionelle tibetanske kultur mødes også, når tiden på skolefridage tillader at der bliver set film. Ponru-skolen ejer nemlig en dvd-afspiller og et tv-apparat. Man kan måske undre sig over, hvorfor en lille skole beliggende langt ude i Himalayas bjerge er i besiddelse af et tv-apparat, men tv er i dag dominerende overalt i Kina, og man ser tv-apparater selv i mindre tehuse, i ydmyge hjem og undertiden endda blandt tibetanske nomader i deres traditionelle sorte nomadetelte. Hvor der ikke er strøm, drives apparatet af en generator.

Blandt tibetanere i Kina er der i det sidste årti opstået en stærkt voksende industri inden for performance og film, specielt som videoer. Enkelte af disse tibetanske (ofte kinesisk producerede) videofilm har et vist dokumentarisk islæt, men størstedelen af filmene er ren underholdning. De fordrer ingen litterære kundskaber, hvilket er en vigtig detalje, eftersom analfabetisme blandt voksne tibetanere bosat uden for byer stadigvæk er ekstremt højt.

På samme måde som tibetanerne under kulturrevolutionen blev fremstillet som en altid glad og smilende minoritetsgruppe, ser man nu paradoksalt nok det samme gentage sig i tibetanernes egen fremstilling. I næ-

FAKTA

En skole i 4300 meters højde

Skolen, som denne artikel handler om, ligger i 4300 meters højde i landsbyen Ponru i nærheden af byen Serhsul (Shiqu) i den nordvestlige del af Sichuan-provinsen.

I dette område med vidtstrakte græssletter over trægrænsen er der ingen busforbindelse, og vejen til landsbyen er dårlig. Derfor er de mest benyttede transportmidler jeeps, motorcykler og, især, heste. Tibetanske børn sidder allerede som ganske små til hest på skødet af mor, og som 5-6-årige er de dygtige ryttere.

Ponru er en flække med et par hundrede beboere, der lever af deres store flokke af yakokser og får eller af forskellige former for handel.

Flertallet af indbyggerne i provinsen Sichuan er hankinesere, men hele den nordvestlige del af provinsen bebos hovedsagelig af tibetanere. Kun 1-2 pct. af den tibetanske befolkning bor i de større byer.

I provinserne Qinghai og Sichuan bor 90 pct. af tibetanerne i af-sidesliggende landområder, og de fleste i højlandet. I landområderne og de højtliggende byer bor der til gengæld kun få kinesere – de bryder sig ikke om den ekstreme kulde, der om vinteren nogle steder kan være helt ned til minus 30 grader celsius.

Ellen Bangsbo

sten alle tibetanske videomusikfilm oplever man en romantisk fremstilling af livet blandt de tibetanske nomader med fredeligt græssende yakokser på en flot sommerdag med blå himmel og unge flotte, stærke tibetanere til hest. Selv de unge pigers indsamling af yakgødning til brændsel fremstilles som attraktivt arbejde.

Film og virkelighed

Med majoriteten af tibetanere bosat i landområder synes det ikke at være en tilfældighed, at tibetanske noma-



Landsbyen Ponru med nomadeskolen i forgrunden og buddhistiske klostre beliggende op ad bakken. De omkringliggende græsgange er sommergræsningsområde for nomadernes yakokser. (Foto: Ellen Bangsbo).

En af skolens elever i familiens sommertelt. Teltet opvarmes hele sommeren af brændeovnen, hvor der bruges yakoksegødning som brændsel. Sideløbende med at passe familiens yakokser fungerer faderen som buddhistisk lama, og han går helt ind for at familiens børn skal gå i skole. (Foto: Ellen Bangsbo).



ders livsstil nærmest er blevet et ikon for tibetanske kulturelle værdier og etnisk fællesskab. Alligevel fremstår en romantisering af nomadernes livsform som totalt fjernt fra virkelighedens verden. Faktum er, at dagligliv for tibetanere i landområderne er ekstremt hårdt med lange kolde vintrere, hvor kraftige snestorme undertiden udrydder hele bestande af yakokser, får og geder.

Disse videofilm distribueres overalt og er meget populære blandt tibetanere i Kina samt tibetanere i eksil i Asien og vestlige lande. I nogle film synger kunstnerne på tibetansk, men ofte synges på kinesisk, ikke mindst for at produktet kan sælges på det kinesiske marked. Både når jeg var sammen med tibetanere privat og på tibetanske restauranter var det meget tydeligt, at der var et stort engagement i og interesse for disse film, også selvom en del af sangene blev sunget på kinesisk. Jeg hørte bemærkninger blandt tibetanere om, at netop det, at sangene synges på kinesisk, betyder, at kinesere får kendskab til tibetansk kultur og livsform som minoritetsgruppe blandt resten af Kinas enorme befolkning.

Også elever og ansatte på Ponruskolen var meget begejstrede for at se og høre disse film. En interesse, de ikke på samme måde gav udtryk for ved visning af amerikanske film, som de også havde nogle stykker af. Hyrdedrift og „det frie liv“ på de vidtstrakte græsstepper har igennem århundreder været et stærkt udtryk for tibetansk identitet og selvopfattelse. Det er derfor ikke tilfældigt, at de populære videofilm medvirker til at styrke en følelse af sammenhold og fælles identitet for de tibetanske børn på skolen.

Sprog i skolen

Ponruskolens tre lærere taler og bruger den lokale dialekt i undervisningen. Tibetanske børn er, uanset hvilken skole de går i, tvunget til at mestre to meget forskellige sprog: tibetansk og kinesisk. Dertil kommer, at tibetansk sprog er kompliceret, for tibetansk er ikke blot tibetansk. Tibetansk i Qinghai og Sichuan tales med

dialekt og adskiller sig derved fra „Lhasa tibetansk“. Generelt kan en tibetaner fra Lhasa ikke forstå dialekter fra Qinghai og Sichuan og omvendt. Det skrevne tibetansk er forståeligt i alle dialekter, men udtales ofte meget forskelligt. I de tibetansk-buddhistiske skrifter benyttes en helt anderledes terminologi. Hvor man tidligere igennem århundreder kun havde brugt skrevet tibetansk til buddhistiske skrifter samt politiske dokumenter, er der fra officiel side i de seneste årtier udviklet et „moderne skriftligt tibetansk“. Dette var nødvendigt for at dække behovet for at kunne nedskrive moderne poesi og prosa samt nyhedsformidling.

Fra officiel kinesisk side tilstræber man i dag, at alle tibetanske børn lærer et „enslydende“ tibetansk, og undervisningsbøger i tibetansk benytter dette „moderne tibetansk“ på grundskoleniveau i skoler i hele Kina. Det moderne skrevne tibetanske adskiller sig fra mundtlig tibetansk, hvilket lægger en yderligere indlæringsbyrde på tibetanske børn. De skal ikke blot begynde med at lære at læse og skrive det talte sprog, som de kender til på forhånd, men skal også tilegne sig det „moderne tibetanske“ samtidig med, at de lærer at læse og skrive på dette sprog.

Ikke kun lærerne på Ponru-skolen, men også en del andre tibetanere, jeg talte med, pointerede meget stærkt, at det er vigtigt, at de tibetanske børn forstår, at de lærer kinesisk (putonghua) som andetsprog og tibetansk som modersmål. Det er først og fremmest vigtigt for at bevare deres sprog, men også for at styrke en følelse af tilhørsforhold til egen etnisk identitet. Det var der enighed om blandt børnenes forældre og slægtninge, samtidig med at de gav udtryk for en pragmatisk accept af, at selv om børnene og deres familier er bosat i afsides landområder, er det ekstremt vigtigt, at de lærer at tale, skrive og læse kinesisk. Kinesisk er ikke kun vigtigt at kunne, hvis de på længere sigt skal studere på et universitet, men også for at finde selv ufraglært arbejde. Samtidig er de tibetanere, jeg talte med, meget opmærk-



Før den private skole blev oprettet i landsbyen Ponru måtte nomadefamiliernes børn gå i en kinesisk skole i den nærliggende by. Indlærings sproget i Ponru-skolen er tibetansk, men allerede fra første klasse undervises i kinesisk sprog. (Foto: Ellen Bangsbo).

Ponru-skolen finansieres delvist af to amerikanske fonde, der også har sørget for, at en af skolens tre lærere har deltaget i korte kursus i undervisningsmetodik. (Foto: Ellen Bangsbo).



somme på, at det tibetanske sprog er ved at blive opslugt af det dominerende og mere anvendelige kinesisk. På gymnasier og kollegier, jeg besøgte i Xining, Rebkong, Yushu, Kangding og Chengdu, skrev alle tibetanske studerende noter kun på kinesisk. Det er især blevet helt almindeligt at blande tibetansk med kinesiske 'låneord', og tal udtales praktisk taget altid kun på kinesisk.

Vigtigt og muligt at oprette lokale skoler

I de fleste hushold er der kun brug for ét af børnene til videreførelse af yakokse- og fårehjorden. Derved bliver skolegang og uddannelse alligevel det eneste og bedste alternativ til at finde en levevej, ikke mindst for piger, som traditionelt set tidligere ikke har haft andre muligheder end at passe familie og hushold. Til forskel fra mange kinesiske skoler er Ponru-skolen lokalt forankret og tager hensyn til lokale normer og kulturelle værdier, blandt andet med modersmålsundervisning på tibetansk og undervisning i læsning af buddhistiske skrifter. At Ponru-skolen ligger i nærmiljøet er med til at skabe en god kontakt mellem forældre og skole.

Brugen af modersmål styrker etnisk tilhørsforhold, og børn, der bor i deres nærmiljø de første tre til seks år af deres skolegang, har dermed adgang til lokal viden og kulturel praksis. Dette er vigtigt, eftersom skoling ikke blot finder sted i skolen, men i høj grad også i den hjemlige sfære. Netop en sådan form for lokalt etableret skole kan medvirke til at bygge bro over forældres modvilje til skolegang.

Med udgangspunkt i Ponru-skolen, beliggende i et tibetansk nomadeområde, vil jeg argumentere for, at det på trods af politisk sensitivitet er muligt at etablere og drive skoler i landområder, som på rimelig tilfredsstillende måde kan imødekomme særlige behov hos en etnisk minoritetsgruppe i en dominerende nationalstat.

En væsentlig forudsætning for skolens succes er baseret på accept, forståelse og samarbejde mellem lokale

myndigheder, forældre og lærere samt et økonomisk bærbart fundament skabt gennem kontakt mellem en udenlandsk, men lokalt forankret NGO og en delvist lokalt forankret tibetansk lama med gode kontakter i den vestlige del af verden.

Med myndighedernes skærpede krav omkring græsningsrettigheder og inddragelse af græsgange til landbrugsareal samt overgræsning og erosion af land er livsformen for tibetanske nomader under forandring. Mange unge tibetanere har ikke længere ambition om at leve deres liv på samme måde som deres forældre. Det er derfor ekstremt vigtigt, at børn, der er bosat i disse afsides områder, har tilbud om at gennemføre grundskole og eventuelt senere mellemskole for derved at få mulighed for at finde arbejde inden for andre fagområder end hyrdedrift også i andre områder end deres hjemegn.



Artiklen er baseret på Ellen Bangsbos studier i 2004 og 2005 i Sichuan- og Qinghai-provinserne. Den er et uddrag af en artikel, der blev udgivet i 2007 af Uddannelsesnetværket i bogen Uddannelse i Udviklingslande. Artiklen inklusive referencer kan læses i sin helhed på www.uddannelsesvaerket.dk/rdb/1185436438.pdf

Skolepigens navn Drolma er et pseudonym. Feltstudier i 2005 blev støttet af et rejsestipendium fra Danidas Oplysningsbevilling.

En udstilling af Ellen Bangsbos fotos fra de tibetanske autonome områder i Qinghai og Sichuan findes på <http://etnografiskforening.dk/udstilling/php>

FAKTA

Skolegang i Kina

Først i 1986, med vedtagelsen af „The Compulsory Educations Law“, blev der i Kina introduceret et obligatorisk skolesystem med krav om ni års skolegang til alle børn fra 6-7 års alderen. Alle skoler i Kina er underlagt de nationale retningslinjer, og det nationale pensum i skolebøger er ens for alle skoler uanset beliggenhed. Dog har etniske minoritetsgrupper tilladelse til at benytte tekstbøger skrevet på deres egne sprog. En øget kvalitet i undervisningen er et aktuelt emne i kinesiske undervisningsreformer, efter at undersøgelser har vist, at udenadslære fostrer elever med stor paratviden, men uden innovative ideer, som der er brug for i et moderne samfund.

Ifølge officielle data gennemfører 98,7 pct. af alle børn i Kina det obligatoriske niårige grundskoleforløb, mens niveauet beregnes til at være 95,8 pct. for Sichuan og 77,9 pct. for Tibet. Disse data forekommer helt urealistiske, og andre kilder angiver alfabetiseringsniveauet for Kina til kun at være på 89 pct. Statistiske data om skoleuddannelse for tibetanerne i Tibet (TAR) beregnes separat, mens skoleniveauet for tibetanerne i de omkringliggende provinser usynliggøres i de samlede opgørelser, fx for Sichuan-provinsen med 87 millioner indbyggere, hvoraf kun 1,3 millioner udgøres af tibetanere.

Etablering og accept af lokalskoler i nærmiljø kan være afgørende for, om børn i afsidesliggende landområder har mulighed for at gennemføre grundskolen. Succes for lokalskoler forudsætter dog et godt og åbent samarbejde mellem forældre, skole og de lokale myndigheder.

Ellen Bangsbo

„ET MAKVÆRK AF EN ARTIKEL“

LÆSERPROTEST MOD EN ARTIKEL I KINABLADET

Fra en læser har vi modtaget følgende kommentar til en artikel i Kinabladet nr. 36:

Jeg har altid med stor interesse læst Kinabladet, fordi jeg finder indholdet af artiklerne både vedrørende og oplysende. Stor var min overraskelse derfor da jeg i nr. 36 læste David Favrholtts artikel „Boycot af OL-2008 i Beijing?“.

I artiklen slås til lyd for at man ikke skal boykotte OL i Kina. Det er det jo en saglig sag at skrive en artikel om, men argumenterne der fremføres er ikke en professor dr. phil. værdig, knap nok en halvstuderet gymnasieelev!

Som argumentation for at man ikke skal boykotte OL, fremføres det bl.a. at Kina nu er et temmelig frit land. „Den trykte presse er blevet mangfoldiggjort. F.eks. er der mange modeblade for det kvindelige publikum“(!) Nu er det nok ikke fra disse relativt uskadelige modeblade man skal forvente sig indblanden i kinesisk politik eller andre trusler, så sikken dog et naivt argument at fremkomme med.

Han skriver endvidere at „...Maos portræt stadig hænger over indgangen til Den Forbudte By i Beijing (sandsynligvis for at markere en form for historisk kontinuitet til værn mod generationskløfter)“. Jeg må tilstå at jeg måtte læse det igen for at se om jeg havde læst rigtigt. Maos portræt hænger hvor det gør for at partiet fortsat kan legitimere sit monopol på magten, af samme grund som portrættet også findes på de fleste pengesedler, og har absolut intet med værn mod generationskløfter at gøre.

Videre: „F.eks. tror jeg ikke et øjeblik på at kineserne tvangssteriliserer de buddhistiske kvinder i Tibet, og hvad Falun Gong bevægelsen angår var hele den vestlige presses fremstilling af den totalt fordrejet“. Tro, er noget man kan gøre i kirken, men når jeg læser en artikel af en professor dr. phil. så forventer jeg at man som minimum argumenterer sagligt eller fremkommer med fakta der kan underbygge ens påstande. Ovenstående citat kunne jo være hentet fra et

skoleblad!

Helt galt går det for ham, når han beskriver en udsendelse i TV2 der beskriver begivenhederne på Den Himselfreds Plads i 1989. Fire studerende fra et universitet i Beijing vidste ikke hvad billederne viste da de blev forelagt udsendelsen, mens Favrholt selv har spurgt flere studerende der kendte alt til begivenheden. Dette konkluderes således: „Så her er der tale om et manipuleret interview“.

Til sidst følger en lang opremsning af opdragelsesmønstre, skoleuniformer, skoleplaner, høflighed, overholdelse af love osv. osv. Alle disse ting er velkendte karakteristika for det kinesiske samfund, men hvad de emner skulle have at gøre med boykot af OL fortaber sig i det uvisse. Der konkluderes blot at fordi kineserne har sådan en fin skolegang, opdragelse osv. ville de blive frygteligt fornærmede over en boykot.

Det er simpelthen for ringe at man bruger fire sider i Kinabladet til sådan en gang sludder og sladder. Som læser af bladet igennem nogle år er jeg blevet vant til at artiklerne altid har en vis kvalitet og niveau. Jeg anfægter ikke artiklens emne, men jeg anfægter de håbløse 'argumenter' og den gennemført naive skrivemåde og form. Jeg er sikker på at langt størsteparten af bladets læsere har en vis indsigt i Kina og vil gennemskue denne elendige artikel som det makværk den er.

Idet jeg ser frem til respons på ovenstående,

Med venlig hilsen,
Ivar Bjurner

Gammel Kongevej 150, 4.tv
1850 Frederiksberg C

Baggrunden for David Favrholtts artikel var, med hans egne ord, at nogle vestlige politikere og organisationer går ind for boykot af OL-2008 i Beijing, fordi de ved for lidt om Kina. I artiklen gjorde han derfor rede for sit syn på Kina for at begrunde, hvorfor han er imod boykot af OL-2008.

Da David Favrholt i kraft af sit virke som professor i filosofi og mange års studier af det kinesiske samfund

har en solid baggrund for at udtale sig om Kina, er det naturligt at bringe hans artikel fra Weekend Avisen som led i Kinabladets tema om „Kina på verdensscenen“, herunder specielt spørgsmålet om boykot. Artiklen må betragtes som et debatindlæg, og forfatterens holdninger, argumenter og konklusion må det overlades til læserne at tage stilling til.

Redaktionen

Argumenter i stedet for skældsord

Vi har forelagt Ivar Bjurners indlæg for David Favrholt, der har følgende svar:

Formålet med min artikel var at fortælle, at Kina er inde i en positiv udvikling, hvor det maoistiske samfund er afløst af et mere humant, om end der er et godt stykke vej igen, før man når frem til et samfund som vores. Fra 1982 og fremefter har styret lagt stor afstand til Mao, kulturrevolutionen er kritiseret sønder og sammen i fuld offentlighed, udenrigspolitikken er lagt helt om med en enorm samhandel med den vestlige verden, inklusive Taiwan, osv. Der er tale om en udvikling, som man ville hæmme en hel del med boykot af OL.

Når jeg skriver om skoleforhold, opdragelse etc. er det for at give en forklaring på sammenhængskraften i Kina i dag, så man bedre ville kunne forstå reaktionen på en evt. boykot.

Når jeg skriver, at jeg ikke tror på visse rygter, mener jeg selvfølgelig, at jeg efter indgående undersøgelser ikke kan finde belæg for dem – altså i den betydning af ordet „tro“, som man bruger, når man siger, at man ikke tror, at der findes mennesker på Mars. Altså ikke „tro“ i nogen kirkelig betydning.

Forud for min artikel er gået mange års studier, gentagne besøg i Kina, masser af interviews med kinesere, så hr. Ivar Bjurners mange beskyldninger kan jeg ikke tage alvorligt. Det ville være rart med argumentation i stedet for skældsord.

David Favrholt

BEIJING JUNI 1989 – 19 ÅR EFTER

HVAD BLEV DER AF STUDENTERAKTIVISTERNE?

Efter snart 20 år hersker der stadig officiel tavshed og kollektiv fortrængning omkring de blodige begivenheder i Beijing i den første uge af juni 1989. Det lykkes aldrig dissidenterne at organisere en opposition uden for Kina. Hvordan er det gået dem?

Af Flemming Ytzen

Snart er der gået 19 år, siden den kinesiske ledelse satte militæret ind mod den protestbevægelse, der blev ledet af en lille gruppe studerende på Den Himmelske Freds Plads i Beijing.

Liu Si (6-4 på kinesisk, dvs. den 4. juni), er stadig et åbent sår i det kinesiske samfund.

Jævnligt dukker spørgsmålet om en nyvurdering af hændelserne op, men den kinesiske ledelse vægrer sig. Regeringens officielle udlægning er stadig, at protesterne var udtryk for „kontrarevolutionære optøjer“.

Chai Ling, en af de absolut ledende skikkelser i demonstrationerne på Den Himmelske Freds Plads i 1989, flygtede til USA i juni 1989. Hun har gjort karriere inden for forretningslivet og har nu sit eget succesrige firma.

(Foto: scanpix)



Mange spærrede øjnene op, da daværende ministerpræsident Zhu Rongji i 1999 udtalte, at studenterne i protestbevægelsen havde „demokratiske ambitioner“. Så vidt var ingen tidligere kinesisk leder nogensinde gået. Men Zhu fremsatte sin udtalelse i et tv-interview under et besøg i USA, og interviewet blev aldrig udsendt i Kina.

Et vigtigt element i revolten var studenternes utilfredshed med de vilkår og arbejds- og karrieremuligheder, de blev budt. De protesterede imod et stivnet og lukket system, hvor de fik et job anvist uden selv at have noget at skulle have sagt. Siden har de fået stor frihed til selv at vælge studium og karriere. Deres materielle vilkår er også blevet forbedret i et vist omfang. Regeringen har med andre ord gjort en indsats for at svække grundlaget for ny utilfredshed og demonstrationer.

Mor og søn

Minderne om de blodige døgn i 1989 er smertelige for Ding Zilin, den for længst pensionerede filosofi-professor fra Folkets Universitet i Beijing. Om aftenen den 3. juni 1989 forsøgte hun at overtale sin 17-årige søn til ikke at forlade lejligheden. Hun tiggede og bad og prøvede at blokere hoveddøren. I radio og fjernsyn havde myndighederne advaret alle, der ville gå ud den aften, om, at det så ville ske på egen risiko. Drengen var urolig for sine kammerater på Den Himmelske Freds Plads. Han kyskede sin mor på kinden og gik så alligevel ud. Han troede på friheden til at demonstrere, men en eneste kugle gjorde en ende på hans liv.

Ding Zilin har udarbejdet en liste over ofre for massakren den 3. og 4. juni 1989. Men den kan kun omfatte de ofre, hvis pårørende er indstillet på at offentliggøre deres navne. På listen findes der over 150 navne. Hun bestyrer også en fond, som giver økonomiske bidrag til de pårørende, der er kommet i vanskeligheder som følge af, at deres børn deltog i protesterne. Pengene kommer for størstedelens vedkommende fra kinesiske studerende i udlandet.

Professorens bevægelsesfrihed er begrænset. Hun har siddet i husarrest i lange perioder med forbud imod at møde journalister. Hun minder om det ironiske i det officielle Kinas reaktion på NATOs bombing af den kinesiske ambassade i Beograd i maj 1999: Beijing forlangte en uvildig undersøgelse, compensation til de efterladte og straf til de ansvarlige. Nøjagtig de samme krav, som hun og hendes ligesindede stiller for at få retfærdighed efter massakrerne i 1989.

Regeringen ignorerer sine modstandere, men lærer alligevel af dem. Det kan blot ikke fremstå sådan i den kinesiske offentlighed. Så hvornår får denne fortielespolitik en afslutning?

I 1989 var Deng Xiaoping og nogle få fra den historiske Lange March i 1930'erne stadig i live og bestemte den ideologiske kurs. Denne generation er faldet bort og med de sidste tyve års markedsreformer og kapitalisme er kommunismens ideologiske kerne, marxismen-leninismen, ikke længere en afgørende realitet i moderne kinesisk lederpolitik, men systemets institutioner er intakte.

Ganske velovervejet spiller det nuværende regime på frygten for kaos – *dong luan* – og peger på, at det var, hvad studenteraktivisterne i 1989 bragte med sig til Kina: Kaos og opløsning. Styret henter sig i en indirekte forstand opbakning i befolkningen ved at spille på den traditionsbundne frygt for pludselige forandringer.

Ny tilværelse i USA

De studenterledere, der nåede at bringe sig i sikkerhed i USA og Europa, klarede sig ikke dårligt. Det gælder ikke mindst Chai Ling, der fremstod som bevægelsens mest karismatiske lederskikkelse. I majdagene 1989 stod den dengang kun 23-årige unge psykologistuderende på Den Himmelske Freds Plads med en megafon og leverede et skræmmende budskab: resten af verden skulle vide, at Kinas studenter var rede til at ofre deres liv i kampen for et mere åbent og mere sandfærdigt samfund.

Efter massakren på demonstranterne i Beijing gik Chai Ling og hendes mand under jorden. Ti måneder efter

blev de smuglet ud af Kina i en træ-kasse på bunden af en fragtbåd. Som næsten alle de flygtende studenterledere søgte hun asyl i USA, hvor hun blev modtaget med åbne arme og beundring og fik tilbudt stipendier på de bedste universiteter.

Her i det nye årtusinde virker Chai Ling så tilpasset, at man kunne tro hun aldrig havde sat sine ben uden for USA. I 1998 grundlagde hun softwarefirmaet Jenzabar, hvor hun selv er topchef, og hendes mand, Robert A. Maginn, er både direktør og bestyrelsesformand. Jenzabar har hovedsæde i Boston og mange regionale afdelinger ud over USA, hvor firmaet især leverer it-løsninger til universiteter og andre højere læreanstalter.

Det er næppe overraskende for dem, der kender Chai Ling, at Jenzabars målgruppe er uddannelsessøgende på universiteter: stormtropperne i nutidens og fremtidens videnssamfund.

Hendes tidligere medkæmpere fra studenterbevægelsen i 1989 ser skævt til hende. De kan ikke se meningen med, at hun på sit firmas hjemmeside præsenterer sig selv som „talskvinde for Kinas demokratibevægelse siden 1990“.

I interviews har hun ikke lagt skjul på, hvor gavnligt det har været for finansieringen af Jenzabar, at hun kunne henvise til sin fortids glørværdige rolle som kvinden, der sagde Kinas kommunistparti midt imod på Den Himmelske Freds Plads.

„Når jeg ringede til en person og fortalte ham, at jeg to gange er blevet indstillet til Nobels Fredspris, så får man naturligvis hans opmærksomhed“, lød hendes forklaring i 1999.

Resultatet udeblev ikke. Jenzabar fik en fejende start og er efter ti år en blomstrende virksomhed.

Ansvar for blodsudgydelserne

Hvilken arv står tilbage efter Chai Ling og hendes heroiske optræden i de hede forsommerdage i Beijing?

Få år efter massakrerne og studenterledernes flugt ud af Kina dukkede et videointerview med Chai Ling op i en stor og gennemresearchet doku-

mentarfilm om 4. juni-begivenhederne. Interviewet blev foretaget af den amerikanske journalist Philip Cunningham på et hotelværelse i Beijing, angiveligt den 28. maj, en lille uge før militærets blodige nedskydning af demonstranter og civile. I interviewet siger en grådkvalt Chai Ling:

„Vi håber på, at det kommer til et blodbad. At regeringen ikke ser anden udvej end at foretage en brutal nedslagtning af folk. Først når Den Himmelske Freds Plads er sølet til med blod, vil Kinas folk åbne øjnene“.

Dokumentarfilmen rejser det spørgsmål, om Chai Ling og hendes medkæmpere reelt har et medansvar for blodsudgydelserne i det centrale Beijing, fordi de nægtede at efterkomme myndighedernes krav om at fjerne sig. Den fremgangsrigte forretningskvinde og tidligere studenterleders forklaring flere år senere lyder:

„Nogle få i de vestlige medier har forsøgt at dele Tiananmen-studerterne op i moderate og radikale. Man har brugt en taktik med at favorisere nogle og angribe andre, og hensigten er at lægge skylden for blodsudgydelserne på de såkaldt yderliggående

studenter. På denne baggrund kunne det kinesiske kommunistparti advare mod de radikale kræfter. Vi må være på vagt over for dette veltilrettelagte forsøg på at splitte demokratikræfterne“.

Fandt lykken i Taiwan

En af Chai Lings vigtigste kampfæller var Wuer Kaixi. Begge blev de regimets nok to mest eftersøgte personer i dagene efter massakren i Beijings centrum. De unge studenteraktivister slap begge ud af Kina ved hjælp af et undergrundsnetværk. Wuer Kaixi forsøgte sig som studerende i både Europa og USA, men faldt aldrig til, hverken som studerende eller som løsarbejder på burgerbarer og benzinstationer.

Efter få år i Vesten slog han sig ned i „udbryderprovinsen“ Taiwan. Så var han i det mindste tæt på Kina. I Taiwan fik han hurtigt lykken på sin side. Han traf sit livs kvinde, som var ud af en velhavende familie, og han blev hjulpet til et job som radiovært på en populær radiostation i en af øens provinsbyer. I 2007 skiftede han boldgade og er nu investeringsrådgiver. Han hjælper taiwanske firmaer

Wuer Kaixi, en af de ledende studenteraktivister, fotograferet under demonstrationerne på Den Himmelske Freds Plads 19. maj 1989. Efter at militæret havde slået demonstrationerne ned, forlod han hemmeligt Kina, men kunne ikke finde sig til rette i Vesten, hverken i USA eller Europa. Han slog sig ned på Taiwan, hvor han er investeringsrådgiver. (Fot: Scanpix).



med at placere deres penge – i bl.a. Kina.

Fortællingen om Wuer Kaixi er dermed også en historie om en brutal tragedie, der på få år blev vendt til personlig overlevelse og kommerciel succes. Den temperamentsfulde studentaktivist, der i korte øjeblikke i det hede forår i Beijing troede, at Kinas betonkommunistiske diktatur kunne afskaffes på en eftermiddag og give plads til et mere åbent og menneskeværdigt samfund, insisterer i dag på, at han vil være tæt på det Kina, som i 1989 udnævnte ham til noget nær *public enemy number one*.

Mødet med den tidligere dissident

Den tidligere dissident følger tæt med i udviklingen på fastlandet. Er der sket noget med Kina, siden begivenhederne i forsommeren 1989? Den største forskel på dengang og nu er, at Kina har fået ikke bare ét civilsamfund, men mange. Før 1989 var der i samfundet kun plads til, at herskerne i partiet styrede deres lydige undersåtter, tvangsmæssigt forbundet af den kommunistiske ideologi.

„Den nat, skuddene lød i Beijing, døde den kommunistiske ideologi“, fortalte Wuer Kaixi den januar dag, jeg mødtes med ham til en afslappet snak i radiostationens mødelokale. Den kinesiske ledelse måtte efter massakren i juni 1989 begynde at omdefinere relationerne til befolkningen. Det sker i form af den sociale kontrakt, som bygges op omkring et markedssamfund, der forvandler kineserne fra lydige undersåtter til moderne forbrugere. Nutidens kinesere træffer i vid udstrækning egne valg – på aktiemarkedet og i bankerne. Det afgørende nye er ifølge Wuer Kaixi, at befolkningen i bogstaveligste forstand har „aktier“ i Kinas fremtid. Det er Kinas medier, der betyder den afgørende forskel på 1989 og i dag, mener den tidligere dissident. Civilsamfundets stemme høres i de hundredvis af radio- og fjernsynsstationer, der er blomstret op overalt i Kina, efter at regeringen ophævede forbudet mod private kabelnetværk. Alle

skal overleve på reklameindtægter. For at få disse indtægter skal de producere gode programmer, og derfor tilsidesættes censuren.

„Nutidens frihedskæmpere i Kina sidder på tv-stationerne“, konstaterede Wuer Kaixi i vor samtale.

Om han kunne forestille sig en gentagelse af begivenhederne på Den Himmelske Freds Plads som en kraft, der skal give Kina et nyt system?

„Nej. Jeg er skuffet og desillusioneret over studenterne og de intellektuelle. Alt for mange af dem ser personlige fordele i at følge regimets linje og sikre karrieren. Næste gang bør det blive arbejderne og bønderne, der baner vejen for forandringerne“.

Manglende realitetssans

På spørgsmålet om, hvilke råd han ville give en ny eller kommende leder af en mulig studenterbevægelse i Kina, svarede Wuer Kaixi:

„Jeg fortryder ikke det, vi gjorde dengang. Vi havde moralsk ret i vores aktioner. Men hvis det samme skete i dag, ville jeg nok være meget tøven, når det gjaldt valget af midler. Havde jeg kunnet forudse, at så mange ville dø, ville jeg have handlet anderledes, selvfølgelig. Men jeg må minde om, at i kinesisk tradition er der en helt anden accept af, at menneskeliv kan gå tabt. Vi så os selv som idealister. Den idealisme, der bar os gennem aktionerne, var helt afgørende, den var helt essentiel.“

Når jeg stadig er i stand til at falde i søvn hver eneste aften, jamen så er det, fordi jeg ved, at jeg gjorde mit bedste for at forhindre, at situationen løb løbsk. Men selv det var ikke nok. Folk i demokratibevægelsen blev helt overskruet af situationen. Mange af mine medkæmpere tabte deres realitetssans. Vi skubbede grænsen for det acceptable for langt, og vi var for sent ude, så begivenhederne kom ud af kontrol. I dag kan jeg se, at måden at undgå den militære indgriben på ville have været opbygning af en alliance mellem studenterne og reformkræfterne i ledelsen. Jeg kunne i dag have foretrukket en situation, hvor den leder, der sympatiserede stær-

kest med os, partiets daværende leder Zhao Ziyang, havde skaffet sig adgang til radio og tv og havde holdt en tale, hvori han kunne bebude et reformprogram, der kunne imødekomme nogle af studenternes krav og som havde sat kursen for en dialog“.

Den tidligere studenterleder er lykkelig for at være landet i Taiwan, en kinesisk nation, der på forbilledlig vis forener asiatiske og vestlige værdier. „Hvad jeg virkelig håber er, at Kina tager ved lære af Taiwans demokratisering. En dag vil jeg gerne igen stå på Den Himmelske Freds Plads“.

Tilbage til et forandret Kina

Efter besøget hos Wuer Kaixi fik jeg ad omveje forklaret, at den tidligere topdissident havde været retur til moderlandet. Illegalt, naturligvis. Hvorfor fortalte han mig det ikke selv, da vi mødtes? Han må have haft sine grunde. Æresfølelse, skyld, tabte illusioner, håb, genopvakt nationalisme, et håb om en dag at kunne være stolt over, at Kina trods alt forandrede sig efter den blodige sommer 1989.

Wuer Kaixi gik en sommernat om bord i en af de mange fiskerbåde, der trafikerer Taiwan Strædet, blev sejlet til et fiskerleje i provinsen Fujian og fortsatte herfra til naboprovincen Guangdong. Under to ugers rundrejse (hvor han brugte pseudonymet Zhang) oplevede den tidligere systemkritiker, hvordan riget er forandret af det økonomiske boom. Hans konklusion flere år senere?

„Kineserne har aldrig været så frie som de er nu. Det sidste, de har brug for nu, er en revolution. Hvis reformerne lykkes, kan jeg vende tilbage om få år. Hvis det kommer til en ny konfrontation, vil det vare meget længere“.



Flemming Ytzen er journalist ved netavisen politiken.dk. Han har skrevet denne artikel til Kinabladet på grundlag af to kapitler i en bog, han udgiver i dette forår på Politikens Forlag: „Supermagten Kina – mirakel eller mareridt“.

Flemming Ytzen er medlem af Kinabladets redaktion.

ZHOU ENLAI – ET (TRAGISK) POLITISK LIV



Barbara Barnouin and Yu Changgen:
Zhou Enlai: A Political Life
The Chinese University Press 2006
397 sider.

Af Søren Clausen
Lektor i kinesisk sprog og historie
Aarhus Universitet

Den i Svejts baserede sinolog Barbara Barnouin nåede at lave et par usædvanlige og interessante bøger sammen med den kinesiske forfatter Yu Changgen, pseudonum for Ran Longbo, før dennes nylige død. Ran Longbo var som yngre ansat i det kinesiske udenrigsministerium, hvor han bl.a. arbejdede sammen med Zhou Enlai, Kinas premierminister 1949-76 og Maos højre hånd. (Ran Longbo var gift med Ma Jisen, kendt af mange af Kinabladets læsere for sine „breve fra Beijing” og selv forfatter og veteran fra udenrigstjenesten).

Der er udgivet tonsvis af hyldestskrifter til Zhou Enlai, „folkets premierminister”, i Kina, men dette er den første seriøse, forskningsbaserede og kritiske biografi over en af det 20. århundredes mest ikoniske og samtidig gådefulde lederskikkelser. Men altså en politisk biografi, og ved nærmere eftertanke kunne det aldrig være andet, for Zhou havde ikke noget andet liv end det politiske.

Fra han vendte tilbage til Kina fra Frankrig og Sovjetunionen i 1924 vi-

ede han sit liv fuldstændigt til den kinesiske revolution. Han var gift med den samme kvinde, Deng Yingchao, i 52 år, ingen børn, strengt taget heller ikke nogen venner, så er der vist ikke så meget mere at fortælle om „privatlivet”.

For Zhou var partiarbejdet ét og alt, og han var berømt for at arbejde 20 timer om dagen, selv langt op i alderen. Og dermed er bogens hovedproblematik også berørt: hvordan overhovedet fokusere på Zhou Enlai? I lange stræk smelter hans historie simpelthen sammen med Partihistorien. Det gør det ikke lettere for projektet at Zhou Enlai politisk rettede uforbeholdent ind efter Mao efter dennes magtovertagelse i det kinesiske kommunistparti i slutningen af 1930'erne; og det er umuligt at afgøre om hans forskellige handlinger udspringer af egne tanker, eller om han i den konkrete situation blot er Maos talerør.

Barnouin & Yu kan ikke komme udenom en rekapitulering af Partiets dramatiske historie, og ind imellem taber de tilsyneladende helt Zhou af syne. Men det er nu alligevel lykkedes fint at skabe en tankevækkende og troværdig biografi over Zhous gloriøse - og tragiske - karriere. Den erfarne læser, som i forvejen er nogenlunde fortrolig med kommunistpartiets tidlige historie, kan måske overveje at springe over det lange kapitel 2, som dækker årene 1924-49; det er begrænset hvor meget nyt der her føjes til historien, selvom beskrivelsen af Zhous nøglerolle som kommunisternes efterretningschef måske vil være nyt for nogle.

Bogen bliver mere spændende når vi når op efter Folkerepublikkens etablering i 1949, og især kapitel 4, som beskriver det sidste tiår i Zhous liv, sammenfaldende med Kulturrevolutionens årti 1966-76, er meget interessant. Allerbedst nok i de afsnit som beskriver Zhous udenrigspolitiske arbejde, ikke så mærkeligt, fordi Ran Longbo havde en stor del af sin ekspertise på dette felt. Der er tale om en periode som der i de allersejeste år er kommet nogle meget store og autoritative værker om, dels Mi-

chael Schoenhals og Roderick MacFarquhar's Mao's Last Revolution (anmeldt i tidligere nr. af Kinabladet), dels Frederick C. Teiwes and Warren Sun's The End of the Maoist Era, begge bøger fra 2006 og begge skrevet af særdeles erfarne forskere.

I en sammenligning med disse to klarer Barnouin & Yu sig rigtig godt, den er helt på forkant hvad angår det fortløbende „detektivarbejde” blandt historikere om hvad der egentlig foregik i Mao-æraen, og hvad analyser og vurderinger angår er den på nogle områder endnu mere interessant. Trekløveret Barnouin, Yu Changgen og Ma Jisen er da også særdeles respekterede i det internationale faghistoriske miljø og betragtes som rigtig gode kilder.

Men måske det allermest interessante ved hele projektet er den vellykkede fusion af vestlig og kinesisk historieskrivning. Det er ikke ret mange år siden at moderne vestlig og kinesisk historieskrivning befandt sig i hver sin verden, og især da når det drejede sig om den nyeste tid, hvor de politiske ømme tæer, tabuer, osv. satte snævre rammer for de kinesiske historikers arbejde. Men samarbejdsprojekter breder sig i disse år, og Zhou-biografien er et af de bedste eksempler på en vellykket fusion af kinesiske og vestlige måder at tænke historie på. Her er ingen tabuer eller begrænsninger, heller ikke nogen Zhou Enlai-kult, men alligevel er grundtonen i bogen umisforståeligt kinesisk.

Man mærker stoltheden bag ordene, hver gang Zhou Enlai på Kinas vegne talte supermagterne midt imod eller foretog en usædvanlig smart diplomatisk manøvre. Man mærker den store alvor og genkender den kinesiske civilisations hang til at opgøre „plusser og minusser” ved historiske personer. For Zhou Enlais vedkommende er regnskabet nærmest uafgjort. Barnouin og Yu overvældes, som vi alle sammen gør, af Zhous ufattelige flid, kløgt og stålsathed, men de er utvetydigt kritiske overfor den lydighedskultur, som fra star-

EN VELGENNEMTÆNKT LÆREBOG

ten udviklede sig i kommunistpartiet, med Zhou Enlai som det store forbillede.

Nogle af de mest overraskende „nyheder“, Zhou-biografien kan tilbyde, beskriver en række eksempler på at Zhou Enlai ikke var hævet over hævngræd og at forfølgelserne ikke altid kan føres tilbage til Mao. Men fremfor alt var Zhou en tragisk figur. Barnouin og Yu skåner sine læsere for en detaljeret beskrivelse af det sidste møde, på et møde i politbyroet i midten af 1975, mellem den kinesiske revolutions to giganter Mao og Zhou, men det finder vi til gengæld hos Teiwes & Sun (s. 295). Da Mao indfandt sig til mødet, talte premierministeren med varme om hvor meget han havde savnet Formanden til møderne. Mao afbrød ham med et „hvordan går det“, men da Zhou Enlai begyndte at fortælle om sin seneste kræftoperation, gled Maos opmærksomhed videre til de andre mødedeltagere (Mao besøgte heller aldrig Zhou under dennes langvarige sygdom, selvom Zhous sygeseng befandt sig kun 500 meter fra Maos residens). Den mand som i fire årtier havde været Formandens uundværlige højre hånd, talerør (og spindoktor) blev fejlet til side som et støvkorn.

Barnouin & Yu's biografi over denne usædvanlige mand er ikke perfekt, og bogen skæmmes af lidt for mange sproglige småfejl, men det er en interessant og meget ærlig bog, som fortjener opmærksomhed.



Kinesisk 2 – kinesisk sprog for begyndere
Lene Sønderby Bech og Christian Nielsen
Systeme 2007
255 sider, 437,50 kr

Af Signe Overgaard Ptaszynski

Nu er den anden bog i serien, der er beregnet til undervisning i kinesisk for begyndere, udkommet, og den viser sig at være en værdig efterfølger til forgængeren Kinesisk 1.

Bogen består af otte kapitler, som hver især er bygget op omkring tre dialoger.

Til hvert kapitel hører der forklaringer på nye grammatiske konstruktioner, samt en god blanding af konversations-, skriftlige og grammatiske øvelser. Mange af dialogerne er centreret omkring ting man kan lave i sin fritid, såsom hobbyer, sport, at gå på bar og restaurantbesøg. Derudover er der et par kapitler om forskellige former for kommunikation, såsom at skrive breve, sms, e-mails og at chatte på internettet. Den studerende bliver herved introduceret til adskillige udtryk vedrørende brug af computer og internet, hvilket er noget man ofte savner i andre lærebøger. Dialogerne er holdt i et autentisk talesprog og indeholder en håndfuld almindelige slangudtryk og milde bandeord, såsom leisi (dødtræt), feihua (sludder), ta ma de (fandens også). Den studerende bliver således godt rustet til at begå sig i den virkelige verden uden for klasseværelset. Derudover har bogen ligesom sin forgænger en masse kulturelle noter, som kan udgøre et godt udgangspunkt for samtaler på dansk, eller i visse tilfælde ligefrem på kinesisk, om kinesisk kultur. De

mange flotte billeder kan også med fordel inddrages i undervisningen.

Til bogen hører der en CD som købes separat. Her er alle dialogerne samt gloser til kapitlerne indtalt i langsomt og hurtigt taletempo. Den langsomme indtaling kan studerende, der har svært ved at skelne de forskellige lyde på kinesisk, have gavn af. Den hurtige indtaling lader derimod noget tilbage at ønske, idet den ikke lyder særlig naturlig. Udtalen virker lidt for tydelig og oplæsningsagtig med for lange pauser mellem sætningerne. Dette er ærgeligt, da de studerende derved ikke vænner sig til at høre hvordan kineserne i virkeligheden taler.

Bogen kommer omkring mange gode og nyttige emner og er i sin sammensætning godt gennemtænkt. Dog er der enkelte ting jeg ville ønske forfatterne havde fundet plads til i bogen. For eksempel mener jeg at studerende på det niveau efterhånden vil være klar til at lære at læse nogle af de skilte man kan møde i Kina, noget som bliver forsømt i de fleste lærebøger. Da bogen nu alligevel bringer emnet kommunikation på banen, ville det være nyttigt også at skrive noget om telekort og offentlige telefoner. Et emne fra den forrige bog, som det ville være godt at tage op igen, er hvordan man spørger om vej. Det er nemlig noget de studerende typisk finder meget vanskeligt.

Men disse småting ødelægger nu ikke helhedsindtrykket af en flot og velskrevet bog.



KUNGFU – KULTUR OG UNDERHOLDNING

– OG EN MILLIONFORRETNING FOR ET KLOSTER

Kungfu – populært kaldet kinesisk kampsport – har i århundreder været en del af kinesisk kultur og dyrkes nu i en eller anden form i det meste af verden. For Shaolin-klostret i Kina, hvor mange af kungfu-traditionernes har deres oprindelse, er kongfu blevet en millionforretning.

Af Henrik Strube

Shaolin-klostret ca. 70 kilometer sydvest for Henan-provinsens hovedstad Zhengzhou har spillet en betydelig rolle i de mere end 1400 år, det har eksisteret. Klosters kongfu-munke har på turneer i mange lande gjort Shaolin-navnet kendt over hele verden og har bidraget til, at 1,5 millioner turister og kongfu-entusiaster besøgte klostret i 2006.



Kungfu er den vestlige betegnelse for kinesisk kampsport. Ordet kommer fra det kinesiske ord gongfu, der bruges om hårdt arbejde for at opnå en færdighed. Gongfu bruges ikke kun om kampsport, men kan også bruges om færdigheder inden for alle slags fagområder – en tømrer, en kok osv. kan opnå en god gongfu. Det vil sige, at de har arbejdet eller trænet hårdt for at mestre deres profession.

Det var de mange Bruce Lee-film og tv-serien „Kung Fu“ i 1960'erne og 70'erne, der gjorde kungfu-genren populær i Vesten.

Selvom begrebet kungfu i dag er en almindelig betegnelse for alle kinesiske arter af kampsport, er den korrekte betegnelse faktisk wushu. Hvor man i vesten betragter kungfu som en sportsgren, bruger man i Kina betegnelsen wushu, der direkte oversat betyder kamp- eller krigskunst.

Kungfu og wushu

Kineserne har i årtusinder haft stor forståelse for forholdet mellem sindet og kroppen og betragter wushu som en kunstart, der styrker både den legemlige og den åndelige kraft ved at engagere sindet og kroppen i koreografiske mønstre med bløde og flydende bevægelser, der skaber balance mellem yin og yang energierne.

Wushu bruges i Kina af aktører inden for alle kunstarter som fx teater, film, dans, opera og akrobatik. Selv aktører, der ikke dyrker kampsport, bruger wushu til at udvikle og forfine kroppens bevægelser, og wushu bruges desuden også som mental træning. I Kina ser man ofte, at folk står på pladser eller i parker og udøver wushu. Ligeledes indgår wushu også i de traditionelle ceremonielle arrangementer som løvedans og dragedans.

Kungfu er ikke i sig selv en kampsport, men er en fællesbetegnelse for en række stilarter, der bygger på traditionelle kinesiske kampteknikker. Kungfu-øvelserne kan udføres med eller uden våben, med eller uden partner og henvender sig til alle aldersgrupper. Der findes over 1000 kendte stilarter. Fx er de i Vesten kendte stilarter som karate, taekwon-

do, judo, aikido, ninjutsu, jiu jitsu, tai chi osv. udsprunget fra kungfu.

Shaolin-klostret for krigskunst

Nogle af de mest kendte kungfu-stilarter er dem, der har deres oprindelse i Shaolin- og Wudang-klostrene.

Shaolin-klostret blev bygget i år 495 e.v.t. af den buddhistiske munk Bada, der i 464 var kommet fra Indien til Kina for at udbrede buddhismen. Bada fik overtalt kejser Wen fra det Nordlige Wei-dynasti til at opføre et kloster i Song-bjergene, nærmere betegnet i en nyplantet skov på Shao-bjerget, der ligger i den vestlige del af Henan-provinsen, ca. 70 km sydvest for hovedstaden Zhengzhou.

Klostret fik navn efter dets beliggenhed i Shao Shi Shan Lin, eller kort Shaolin, der betyder „Ung skov“. Klostret har en historie, der går mere end 1400 år tilbage og mange myter og legender er opstået omkring klostret og dets munke. Det har haft en omvekslende tilværelse, hvor det fra at have haft stor indflydelse er blevet lukket, men i dag er det et stort og velhavende kloster.

I 527 e.v.t., dvs. under Liang-dynastiet, kom den buddhistiske munk Damo (Bodhidharma) fra Indien til Shaolin-klostret for at undervise i specielle åndedræsteknikker og meditation. Bodhidharma betegnes som grundlægger af chanbuddhismen (også kendt som zenbuddhismen). Da munkene ikke fysisk var i stand til at praktisere hans strenge teknikker, lærte han dem nogle fysiske øvelser, der skulle styrke deres krop. Øvelserne bestod af 18 teknikker, som baserede sig på såvel virkelige som mytologiske dyrs bevægelser.

Det er ofte denne buddhistiske munk, man sætter i forbindelse med skabelsen af de kinesiske kampkunst-arter, hvor de grundlæggende øvelser som kampstilling, næveslag og spark går igen inden for alle systemerne som fx kungfu og taichichuan. En fællesbetegnelse for disse er som nævnt wushu.

Men kinesisk kampkunst eksisterede længe før Damo kom til Kina og Shaolin-klostret. Det fremgår af ar-

kæologiske fund, at under Shang-perioden (1766–1122 f.v.t.) deltog folk i kampsportsøvelser eller dans med våben, økse og skjold. Senere, under Shang- og Zhou-perioden fra 1766 og frem til 770 f.v.t., var kampsporten ikke kun for militæret, men blev en del af den almindelige uddannelse.

Under Qin-dynastiet (221–206 f.v.t.) og Han-dynastiet (206 f.v.t.–220 e.v.t.) opstod kampstilarter som shoubo (brydning) og jiaodi, hvor deltagerne angreb hinanden med tyrehorn fastgjort på deres hoveder. Derudover var der danse, hvor forskellige våben blev brugt, bl.a. sabel og hellebarder, i fastlagte mønstre som i nutidens wushu. Der var også filosoffer og læger, der var kendte for deres kampsport, bl.a. lægen Hua Tuo (110-207 e.v.t.). Han var ikke blot en dygtig kirurg, men også meget optaget af krigskunsten og urmedicinen. Han udviklede en række terapeutiske

kungfu-øvelser, der kaldes wuqinxi (fem dyreøvelser) og er baseret på de rytmiske bevægelser hos hjorten, bjørnen, tigreren, aben og tranen. Disse bevægelser ordinerede han som middel til at stimulere kredsløbet og åndedrættet, lette forstoppelse og smidiggøre leddene.

Men det er Shaolin-munkene, der har videreudviklet disse gamle kinesiske traditioner. Sammen med buddhistiske ritualer er det blevet til det, vi i dag kalder kinesisk kampsport eller krigskunst.

Shaolin-munkene belønnet og forfulgt

Netop munkene fra Shaolin-klostret menes at have haft en betydelig indflydelse under forskellige dynastier. Beretninger fortæller, at i 618 havde tretten munke fra Shaolin-klostret hjulpet den daværende konge, Li Shimin fra Qin-staten, med at bekæmpe

den selvudnævnte kejser fra Zheng-staten. Da Li Shiming blev kronet som Tang-dynastiets første kejser, belønnede han munkene med at gøre en af dem til øverste general for hæren. Derudover fik de loyale munke store jordtilskud og penge, så de kunne udvide deres kloster. Shaolin-klostret fik lov til at organisere hære, bestående af munke, der fungerede som soldater i krigstider og som munke i fredstider.

I det hele taget havde de buddhistiske klostre i første halvdel af Tang-perioden skaffet sig en enestående økonomisk magt. Klostrene havde mange økonomiske fordele: de betalte ikke skat, og deres jordegods blev aldrig udstykket gennem arveskifter. Mange klostre tjente penge på fx oliepresser og møller og gav sig endog af med at drive pantelånervirksomhed. Men klostrene var også velfærdsinstitutioner og sørgede for undervisning til dem, der ikke kunne få adgang til statens skoler.

Shaolins kampteknikker bredte sig til hele Kina under Ming-dynastiet (1368–1644). Under det efterfølgende Qing-dynasti (1644-1911) var Kina under fremmed herredømme, nemlig af Manchuriet. Wushu blev nu forbudt, da manchurerne var bange for, at de oprindelige etniske Han-kinesere ville vælte dynastiet, hvis de fik lov til at praktisere kampkunsten. Det lykkedes manchuerne i 1647 at ødelægge klostret og næsten få udryddet munkene. De få Shaolin-munke, der overlevede, flygtede til det sydlige Kina, så langt væk fra Beijing som muligt, og Shaolin munkene var tvunget til at udøve deres træning i hemmelige grupper og selskaber. Her kunne de udøve deres kampsport og samtidig udbrede deres Shaolin-kungfu i det sydlige Kina. Det lykkedes omkring år 1800 at få genopbygget klostret.

Der er i dag over 300 våbenløse selvforsvars-stilarter i Kina. Mange af disse stilarter hævdes at nedstamme fra Shaolin-klostret. Bl.a. var det også i denne periode, at den i dag kendte tai-chi og mange andre former for wushu blev skabt, Shaolin-kungfu spredte sig fra det sydlige Kina ud

En mand der holdes oppe på spidserne af spyd der et fast nummer i Shaolin-munkenes kungfu-forestillinger verden over. At lære at udholde smerte er blandt de øvelser, kungfu-udøverne skal igennem. (PR-foto Shaolin Kungfu Masters).



over hele Sydøstasien og derfra videre til resten af verden.

Efter at dynastiernes herredømme var endt i 1911 fulgte en række op- og nedture for både kungfu-udøvelsen og for Shaolin-klostret og dets munke.

I 1922 var en tidligere officer fra hæren blevet klosterforstander i Shaolin klostret. Han fik tiltrukket et stort antal munke og nye disciple til klostret, hvor de var med til at bekæmpe de bander, der var i området.

Under kulturrevolutionen 1966–1969, hvor rødgardisterne (de unge ultrarevolutionære) gik amok og foretog grove overgreb, blev mange klostre ødelagt og munkene anholdt eller sendt på „genopdragelse“ blandt bønder på landet eller i arbejdslejre. Undervisningen af kungfu blev forbudt i Kina indtil 1980'erne. Mange af de klostre, der blev lukket eller ødelagt under Kulturrevolutionen, er sat i stand og er også åbne for besøgende.

Kungfu en industri

Munken Shi Yongxin kom til Shaolin-klosteret i 1981. Da var klosteret ret forfaldent. Shi Yongxin blev i 1987 klosterforstander (abbed), fem år efter at en berømt kungfu-skuespiller, Jet Li, med sin internationalt anerkendte filmdebut i 1979, „The Shaolin Temple“, var med til at forny kungfu-generen og sætte Shaolin-klostret på verdenskortet.

Klosterforstanderen Shi benyttede den opmærksomhed, filmen havde skabt, til at fremme Shaolin-klostrets omdømme. Klosteret blev i 1980'erne gennemgribende restaureret, og Shi siges have ønsket at lave en Shaolin-kultur og en uddannelse, „som folk ønsker at studere“.

I dag er der flere Shaolin-universiteter over hele Kina, blandt andet de to berømte Qinghua Universitet og Beijing Universitet. Shaolin-kungfu er blevet et obligatorisk fag på flere skoler, hvor eleverne bliver trænet i de forskellige kampdiscipliner. Shi Yongxin har fortsat sine kulturelle udvekslinger med det internationale samfund. Således har han købt tolv kvadratkilometer jord i Australien, hvor

han vil bygge et Shaolin-kulturcenter for krigskunst. Dette center skal opføres efter traditionel kinesisk byggemetode. Shi Yongxin ønsker også at udvide Shaolin-klostret med mere jord, hvor der kan bygges.

Turisme og oplevelsesøkonomi

Kulturens verden oplever en stærk kommerciel udvikling i disse år. Det hænger sammen med, at samfundet som helhed i stigende grad efterspørger oplevelser og begivenheder. Vi er blevet storforbrugere af kultur og underholdning, og vi bruger i dag langt flere penge end tidligere på at købe oplevelser som rejser, koncert- og biografopstillinger og museumsbesøg. Kultur, underholdning og sport er blevet nogle af de hurtigst voksende brancher i den vestlige verden, og Kina er også kommet med på den bølge. Dette forretningsbegreb kaldes for „oplevelsesøkonomi“, og det er her, slaget om fremtidens økonomi vil blive udkæmpet. I oplevelsesøkonomien ser virksomheder sig selv som leverandører af oplevelser, der inddrager forbrugeren.

Klosterforstander Shi Yongxin nøjes ikke med at meditere over chanbuddhismen (zen). Han har også mediteret en hel del på turisme, kultur, kunst og underholdning, image og branding. Shaolin-klostret er allerede nu godt etableret i underholdningsindustrien. Shaolin-klostret i Dengfeng havde i 2006 med over 1,5 millioner besøgende en entreindtægt på over 100 millioner yuan (ca. 73 mill. kr.). Klosteret tager ofte på verdensturne med store Shaolin-kungfu show. De også har været i Danmark nogle gange.

Ifølge den britiske avis The Guardian vil Shi Yongxin finde nye områder, der kan øge klostrets indtægter. Det er især mulighederne for at gå på tværs af medier og platforme, der kan skabe nye forretningsområder. Således er Shaolin-klostret ud over undervisning, opvisninger, turisme og merchandise engageret i film- og tv produktion. Shi lavede i 1996 Shaolins webside, som var den første institutionelle hjemmeside i Kina.

Shi har også planer om et internationalt tv-show, „Kungfu Idol“, der bygger på konceptet i de populære tv-show Pop Idol og Pop Star. Planerne er, at der skal være en audition for den kommende kungfu-stjerne, hvor tusinder af unge mennesker vil blive inviteret til at vise et dommerpanel deres bedste kungfu-øvelser.

De optrædende Shaolin-munke er godt nok iført de traditionelle kungfu-dragter, og de er dygtige kungfu-kæmpere, men munkene anses ikke for at være de „originale“ Shaolin-munke, for den åndelige side af deres disciplin er nu faktisk fraværende. Der er stadigvæk „originale“ Shaolin-munke i Kina, men de holder en lav profil og er ikke at finde ved Shaolin.

Alligevel er det gamle Shaolin kloster centrum for pilgrimsfærd for kampsportentusiaster, et godt sted at få lødige kungfu-lektioner og et populært turistmål.

Kritik af kommerialisering

Shi Yongxin siger, at en international kampagne er den bedste måde til at bevare og holde klostrets kultur i live og bevare forståelsen af denne specielle kultur.

Shi Yongxins kommerialisering af klosteret har udløst kritik af, at klosteret er blevet mere et kommercielt foretagende end et åndeligt center for meditation. Til det siger Shi Yongxin:

„Jeg er ikke bekymret for, at der skal komme for mange turister. Vores liv har før været meget barsk. Munkene har også altid haft forskellige opgaver at udføre. Nogle koncentrerer sig om meditation, andre om at studere og andre igen om at hverve nye munke. Det betyder, at ikke alle behøver at følge den samme vej. Der er dem, der ønsker at være ledere, og det er helt o.k.“



RI CHANG SHENG HUO



ri chang – hverdag

Jesu søster

En landbokvinde i 50'erne er blevet anholdt i sin luksusvilla i Minzhong i Guangdong-provinsen for kvaksalveri, der har været en givtig forretning. Hun har ikke bare den villa, hvor hun blev anholdt, men også to andre – deraf en på 2100 kvadratmeters boligareal.

Kvinden, der aldrig har gået i skole, blev kendt som „den lille Gudinde”. Hun hævdede, at hun var Jesu søster, og at hun havde særlige evner til at helbrede kræft.

Hun tog store summer for sin terapi – op til 90.000 kroner, som folk fik lov at betale i afdrag, og det har bidraget til hendes ry som helbreder, at hun i mange tilfælde stillede „diagnosen” og fortalte folk, at de havde en medfødt kræftlidelse, som hun

Sådan ser Jesu søster ud.



OM HVERDAG OG TILVÆRELSE, SAMLET AF CLAUS SEIDEN

kunne kurere, uden at der var nogen form for påviselige symptomer, hverken før eller efter kuren.

En lokal journalist har interviewet hende efter anholdelsen, og hun sagde: Jeg har vidst, at jeg har helbredende evner, siden jeg var barn. Gud er min fader, og Jesus er min storebror. Til at begynde med tog jeg ikke ret mange penge for det, men så talte Gud til mig og sagde, at kuren ikke virker, hvis jeg tager for lidt for den. Når folk betaler meget, er det et bevis på deres tro, og det er troen, der giver virkningen.

Indgreb mod bilerne

Kinas statsansatte har fået at vide, at de kører alt for meget i bil og i alt for dyre og forurenende biler. Fra og med nytår har det været forbudt for alle statslige myndigheder at anskaffe biler uden udtrykkelig tilladelse fra centralregeringen.

Ikke nok med det: Alle kraftigt forurenende køretøjer skal være væk fra den offentlige bilpark inden juni i år, og fremtidig er det kun tilladt at anskaffe „energibesparende, miljøvenlige biler af kinesisk fabrikat”. Offroadere må kun bruges, når det er absolut nødvendigt, biler med automatgear må ikke bruges af det offentlige, tjenestemænd, der bruger deres indflydelse til at rekvirere køretøjer fra undergivne myndigheder, begår lovbrud, og der vil blive skredet ind, hvis tjenestebiler bliver observeret på vejene på fest- og helligdage.

Meningen er at gavne miljøet og lette trafikpresset i de større byer, men nok også at rense ud i et tiltagende misbrug. I hvert fald hedder det i det seneste cirkulære, at „det er forbudt at anvende tjenestebiler i det private erhverv eller leje dem ud til private”.

Flere og flere biler

Kinas bilindustri regner med, at der ikke bliver problemer for det offentlige med at købe kinesiskfremstillede biler, for produktionen stiger stadig kraftigt: Sidste år blev der produceret 8,8 millioner biler i Kina, og af dem var de 4,7 millioner personvogne. Og man regner med en produk-

tionstilvækst på mindst 10 pct. i år. Det har gjort Kina til den internationale bilindustri næststørste marked efter USA.

Men kineserne har stadig kun 44 biler for hver 1000 indbyggere, mens amerikanerne har 750. Verdensgennemsnittet er på 120.

Kondomer på værelset

Hotellerne i Beijing har fået ordre til at lægge kondomer til alle gæster og på hvert eneste værelse. Baggrunden er, at antallet af hiv-tilfælde er steget i hovedstaden det seneste år. Sundhedsmyndighederne siger, man er oppe på næsten 100 nye tilfælde om måneden. Der har allerede været påbud om at gøre noget mod hiv-epidemien i et par år, de fleste hoteller har ladet sig nøje med at have en automat stående på et diskret sted.

Myreflittige

Kineserne er vilde med at skaffe sig ekstraintægter. Det er der forretningsfolk, der tjener fedt på. Et firma i Shenyang hævdes at have hentet over 90 millioner kroner i indskud fra småsparere – 9000 kr. fra hver. Firmaet leverede så myredronninger af en særlig race til indskyderne, som skulle få dem til at formere sig og udvinde et potensforøgende stof af dem.

Firmaet lovede at betale 32 pct. i dividende, men efter at det for tredje gang „af interne grunde” havde udsat dividendeudbetalingen, samledes over tusinde mennesker, der følte sig snydt, foran regeringskontorerne i Shenyang for at kræve hjælp til at få deres penge. Provinsregeringen siger, at den ikke kan gøre noget: Firmaet er privat og har selv det fulde ansvar for tab og profit.

Kontorister

Kinas kontorfolk har fået nye lønsatser – men de er særdeles forskellige fra by til by. Mest tjener man for kontorarbejde i Hongkong med 17.200 kr. om måneden, mindst i Lhasa med 835 kr. om måneden. Hvis man lige ser bort fra Macao, hvor satserne også er langt over gennemsnittet, ligger Beijing, Shanghai og Shenzhen højt



Zhou Xiyue/Newscartoon

„I dag har vi indbudt mesterkokke fra det beijingske, sichuanske, shanghaienske og kantonesiske køkken, hvad ønsker du at spise, lille skat?“

med 5000 og 4600 kr. om måneden. Hvis man har fået arbejde anvist uden for sin hjemby, er der et tillæg på 1675 kr. om måneden.

Små kejsere

De mange enebørn, som kineserne har kaldt „de små kejsere“, fordi de bliver så forvante, løber ind i vanskeligheder som voksne. De gifter sig, men opdager hurtigt, at i ægteskabet fortsætter forkælelsen ikke, og så bliver de skilt igen efter bare nogle måneder.

Det er i den nye generation ikke længere nogen skam at blive skilt, mener de unge i de store byer, og en psykiater, der har arbejdet som familierådgiver i Beijing, siger at „denne nye generation møder en helt anden virkelighed, end deres forældre gjorde. De er utroligt selvoptagne“.

Kærlighed, men...

Unge mennesker i Kina mener nok, at de arrangerede fornuftægteskaber var noget, der døde ud med den for

rige generation, men de har alligevel deres betænkeligheder. Selv om 40 pct. af kineserne siger, at kærligheden er det alt afgørende i et ægteskab, får flere og flere af dem under

søgt partnerens økonomiske forhold, før de gifter sig. 85 pct. svarede i en undersøgelse, at de nok lagde mere vægt på, om den udkårne havde penge, eller kunne komme til at tjene dem, end deres forældre havde gjort. Og næsten hver anden siger, at uden penge kan man ikke blive lykkelig i ægteskabet.

Stressede mænd

Kina har afholdt en særlig Sundheds Dag for mænd. Det har man besluttet, fordi mændene ikke alene har væsentligt kortere levetid end kvinderne, men også er langt mindre bevidst om sundhedsproblemer. Mændene har en ringere livskvalitet end kvinderne i vore dage, og de tør ikke give udtryk for deres følelse af frustration, siger en psykolog fra Shanghai.

Kvindeforeningerne i Shanghai, som rådgiver om familielivet, siger, at 20 pct. af de klager, de behandler, kommer fra mænd. En af dem kom og sagde: Jeg får prygl hjemme, men der er jo ikke nogen mandeforening at klage til, så nu er jeg kommet til jer...

Studerende mødre

Kina har udstedt et generelt forbud mod, at studerende bortvises fra universiteterne, hvis de får børn. Vel at mærke, hvis de er gift. I flere provinser har myndighederne samtidig bevilget gratis familieplanlægnings-rådgivning og mødreorlov til studerende.

I det kinesiske undervisningsministerium siger man, at „vi går ikke ind for, at de studerende bliver forældre, mens de læser, men det er en borgerrettighed at kunne gifte sig og få børn, og den må også gælde for de studerende“.

Proletariatet

Den store gruppe af landboer, der er taget ind til de kinesiske byer for at søge arbejde, bliver under tiden karakteriseret som et nyt proletariat, også selv om deres gennemsnitsindtægt er steget med 20 pct. det seneste år. Gennemsnitslønnen for vandrearbejderne ligger nemlig stadig nede på 1115 kr. om måneden. Man regner med, at der er 200 millioner af dem.

Forskere fra Fudan-universitetet i Shanghai har lavet en undersøgelse af vandrearbejdernes forhold og siger, at 68 pct. af dem føler sig socialt diskrimineret af byernes faste befolkning. Kun 7,6 pct. af dem siger, at de er tilfredse med deres liv, som det er nu. Ud over den lave løn har de meget lange arbejdstider – kun 16 pct. har en ugentlig fridag, og over 80 pct. af dem havde over otte timers arbejde om dagen.

shenghuo – tilværelse

生活

ARRANGEMENTER

丹
中
愛
華
協
會



En missionærfamilie i Kina

Foredrag i Dansk-Kinesisk Forening af Kirsten og Bitten Olesen **tirsdag den 11. marts 2008 kl. 19,30** i Forsamlingshuset, Kulturstaldene, Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13, 1700 København V.

Søstrene Kirsten Bertelsen og Bitten Olesen er født i Liaoning-provinsen, hvor deres far, Peter Bertelsen, fra 1931 til 1947 arbejdede som lægemissionær og deres mor, Dorthe Bertelsen, som medhjælpende hustru.

Det var en tid, som var præget af den japanske besættelse af Nordkina, af krigshandlinger, røverbander, hungersnød og til sidst af Anden Verdenskrig, men for familien Bertelsen også af positivt samarbejde og nære venskaber med det kinesiske personale på missionshospitalet.

Men hvordan var tilværelsen egentlig på en isoleret „indlandsstation“? Hvordan holdt de modet oppe? Og hvordan var det at være missionærbarn? Det fortæller de to søstre om.

De vil vise billeder fra perioden 1931–1947 samt helt nye billeder fra de samme steder.

Entre: Medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening 20 kr., andre 30 kr.

„Historiske optegnelser“ af Sima Qian

Foredrag i Dansk-Kinesisk Forening af Gunnar Svane **torsdag den 10. april 2008, kl. 19,30** i Forsamlingshuset, Kulturstaldene, Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13, 1700 København V.

„Historiske optegnelser“ er titlen på den ældste samlede fremstilling af Kinas oldtidshistorie fra tidernes morgen indtil begyndelsen af det 1. årh. f.v.t. Forfatteren, Sima Qian, var hofastrolog hos kejser Wu af Han-dynastiet. I Optegnelserne indgår en række biografier over fremtrædende personligheder fra Kinas oldtid. Disse portrætter foreligger nu på dansk, og oversætterten, Gunnar Svane, taler i sit foredrag om værket og giver prøver på Sima Qians fortællekunst.

Gunnar Svane har været professor i slaviske sprog og litteratur ved Århus

universitet.

Entré: Medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening 20 kr., andre 30 kr.

Taiwan – historien om en omstridt ø

Foredrag i Dansk-Kinesisk Forening af Michael Danielsen **onsdag den 7. maj 2008 kl. 19,30** i Forsamlingshuset, Kulturstaldene, Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13, 1700 København V.

Taiwan har igennem historien været under indflydelse fra Holland, Kina, Japan og de vestlige magter. Og i dag er Taiwan i konflikt med Folkerepublikken Kina, der mener, at Taiwan er en del af Kina.

Michael Danielsen vil gennemgå den taiwanske historie siden 1500-tallet og frem til nutiden. Med det som udgangspunkt fortælles om taiwanernes hverdag og om de føler sig som kinesere eller taiwanere.

Oppositionspartiet, der støtter et tættere forhold til Kina, vandt parlamentsvalget i januar 2008. Hvordan ser Taiwans fremtid ud, og hvordan vil forholdet til Kina udvikle sig efter præsidentvalget i marts 2008?

Civilingeniør, ph.d. Michael Danielsen har i over 10 år interesseret sig for Taiwans politiske historie og senest om Taiwans identitet. Han besøgte landet en gang om året og kender både journalister og politisk interesserede i Taiwan. Han har har været debattør i Jyllands-Posten, Information og Politiken.

Entre: Medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening 20 kr., andre 30 kr.

Udstilling af tuschmalerier

Lan Wang Valeur, som kalligraferer til Kinabladet, udstiller for anden gang med nye tuschmalerier. Lan bruger sin teknik fra kalligrafi med penselstrøg og sort tusch til at lave figurative og abstrakte malerier.

Fernisering er **søndag den 18. maj** kl. 13–18 i huset „Humlen“, 1770 Carstengade 15, København V – lige ved Carlsberg.

Endnu et arrangement:
se side 2